

Salon kaupungin

**maahanmuuttajien
kotouttamisohjelma
2020-2024**

tunne ihmisläheinen
kaupunki

Sisällysluettelo

1	Johdanto	3
2	Kotouttamisohjelmaa ohjaavat lait ja ohjelmat, lähtökohdat Salossa.....	3
2.1	Laki kotoutumisen edistämisestä	3
2.2	Varsinais-Suomen maahanmuuttostrategia 2020-luvulle.....	4
2.3	Salon kaupungin strategialinjaukset liittyen maahanmuuttoon ja kotoutumiseen.....	5
3	Maahanmuuton tilanne Salossa	5
4	Kaupunkien palvelut kotoutumisen tukena.....	8
5	Salon kaupungin palvelut	8
5.1	Sosiaalipalvelut	8
5.2	Terveyspalvelut	10
5.3	Varhaiskasvatus	11
5.4	Perusopetus	12
5.5	Salon kansalaisopiston maahanmuuttajakoulutukset	12
5.6	Edusalon aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus	13
5.7	Kaupunkisuunnittelu ja asumispalvelut	15
5.8	Vanhuspalvelut.....	17
5.9	Työllisyyspalvelut.....	18
5.10	Vapaa-aikapalvelut	20
5.10.1	Kulttuuripalvelut.....	20
5.10.2	Kirjastopalvelut.....	20
5.10.3	Liikuntapalvelut.....	21
5.10.4	Nuorisopalvelut	22
5.10.5	Kansalaisopistopalvelut	22
5.11	Maahanmuuttajaneuvosto.....	22
6	Yhteistyö eri toimijoiden kanssa kotoutumisen edistämiseksi	23
6.1	Yhdistykset	23
6.2	Märynummen vastaanottokeskus	23
6.3	Kalliola Oy	23
6.4	Salon seudun monikulttuurisuusverkosto	23
6.5	Yksityiset henkilöt/vapaaehtoiset	24
7	Maahanmuuttoon liittyvien palveluiden kehittämistoimenpiteet	24
8	Lähteet	32

1 Johdanto

Salon kaupungin maahanmuuttajien kotouttamisohjelman päivitys perustuu lakiin kotoutumisen edistämisestä (1386/2010). Lain mukaan kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kunnanvaltuustossa. Tämä ohjelma on voimassa 2020 – 2024, joten se tulee päivitettäväksi taas seuraavan valtuustokauden aikana.

Salon kaupungin kotouttamisohjelman päivitystyö aloitettiin syksyllä 2019 Tuula Stenströmin alkuvuodesta 2019 sosiaali- ja terveyslautakunnassa tekemästä aloitteesta.

Kotouttamisohjelma on laadittu yhteistyössä Salon kaupungin kaikkien palvelualojen kanssa. Työtä on koordinoanut kansainvälisten asioiden erityisasiantuntija.

Hidas väestönkasvu, maan sisäinen muuttoliike, kansainvälinen muuttoliike sekä kaupungistumisen haasteet koskettavat nykyään kaikkia Suomen kaupunkeja. Maahanmuuttajat ovat tällä hetkellä selkein syy Varsinais-Suomen alueen väestönlisäykseen. Useimmiten alueelle muutetaan perhesyistä, työperäinen muutto on vasta kasvussa. Näin ollen Salossakin olisi hyvä nähdä maahanmuuttajat yhtenä varteenotettavana ratkaisuna muuttotappion taltuttamiseen ja kaupungin kehittymiseen edelleen kansainväliseksi.

Kaupungin edun mukaista olisi ottaa hyvä, aktiivinen ote muuttajasta, puuttua haasteellisiin kohtiin ja järjestää palvelut niin, että maahanmuuttajan on ne helppo löytää. Tällainen työ edistää myös jo alueella olevien maahanmuuttajien hyvinvointia.

Tässä ohjelmassa on pyritty sekä kuvaamaan tämänhetkiset palvelut maahanmuuttajille, että laatimaan kehittämistoimenpiteitä, joilla tuetaan maahanmuuttajien asettautumista Saloon.

2 Kotouttamisohjelmaa ohjaavat lait ja ohjelmat, lähtökohdat Salossa

2.1 Laki kotoutumisen edistämisestä

Laki kotouttamisen edistämisestä (L 2010/1386) tuli voimaan 1.9.2011.

Kotoutumislain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan.

Maahanmuuttajalle tulee tarjota kotoutumista edistäviä ja tukevia toimenpiteitä ja palveluita, kuten suomen tai ruotsin kielen opetusta sekä tietoa yhteiskunnasta, sen kulttuurista sekä työllistymis- ja koulutusmahdollisuuksista erityisesti maassaolon alkuvaiheessa.

Tavoitteena on, että laissa säädetyillä toimenpiteillä ja palveluilla edistetään maahanmuuttajien mahdollisuutta saavuttaa muun väestön kanssa tasavertainen asema yhteiskunnassa sekä oikeuksien että velvollisuuksien osalta.

Kotoutumislain tarkoituksena on lisäksi edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. Tavoitteena on, että laissa säädetyillä toimenpiteillä tuetaan maahanmuuttajien osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia sekä kaksisuuntaista kotoutumista.

Kotoutumislakia sovelletaan henkilöihin, joilla on voimassa oleva oleskelulupa Suomessa, joiden oleskeluoikeus on rekisteröity tai joille on myönnetty oleskelukortti ulkomaalaislain

mukaisesti. Lain soveltamisala koskee myös EU:n ja Pohjoismaiden kansalaisia sekä heidän perheenjäseniään. Lakia ei kuitenkaan sovelleta henkilöön, jolla on Suomen kansalaisuus. Oleskeluluvan statuksella ei myöskään ole lain soveltamisalan kannalta merkitystä, sillä myös tilapäisesti maahan muuttavilla henkilöillä, kuten opiskelijoilla ja tilapäisen oleskeluluvan työn perusteella saaneilla, on mahdollisuus saada laissa mainittuja toimenpiteitä ja palveluita.

2.2 Varsinais-Suomen maahanmuuttostrategia 2020-luvulle

Varsinais-Suomen maahanmuuttostrategia 2020-luvulle julkaistiin 13.2.2020. Strategian käytännön toteuttamisesta vastasi Siirtolaisuusinstituutti tehden yhteistyötä monien eri tahojen kanssa. Maahanmuuttostrategia luo suuntaviivat maakunnan tilanteelle alueella asuvia ulkomaalaisia koskien sekä tarjoaa toimenpideratkaisuja kotouttamiseen liittyviin asioihin. Myös Salon kaupunki oli mukana strategiatyössä. Kaupunkikehitysjohtaja toimi hankkeen johtoryhmässä ja ryhmähaastatteluihin otti osaa edustajia Salon kaupungilta, Yrityssalosta ja Salon seudun ammattiopistosta.

Maakunnallisen maahanmuuttostrategian kolme päätavoitetta ovat 1) Osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen 2) Vetovoiman ja pitovoiman lisääminen ja 3) Hyvien väestösuhteiden edistäminen. Strategia on laadittu tukemaan Varsinais-Suomen kuntia, yrityksiä ja muita toimijoita maahanmuuttajien kotoutumiseen liittyvissä toimenpiteissä. Varsinais-Suomen maahanmuuttostrategiassa on otettu huomioon maakunnan ominaispiirteet ja toimenpiteet on pyritty muotoilemaan niin, että kaupungit, kunnat ja yritykset voivat hyödyntää niitä kukin omien tarpeidensa mukaan. Seuraavassa on lueteltu strategian tavoitteet ja toimenpiteet.

Tavoite I Osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen

Toimenpiteet:

1. Mahdollistetaan vastuullinen ja pitkäjänteinen työperusteinen maahanmuutto tunnistamalla rekrytoivien työnantajien tarpeet
2. Varmistetaan Varsinais-Suomessa jo asuvien maahanmuuttajien osaamisen hyödyntäminen ja otetaan käyttöön tehokkaammat ja joustavammat osaamisen tunnistamisen keinot
3. Järjestetään säännöllisiä rekrytointitapahtumia ja hyödynnetään ulkomaalaistaustaisten rekrytoinneissa
4. Edistetään nopeaa ja tehokasta työlupaprosessia alueen yritysten toiminnan ja kasvun turvaamiseksi
5. Lisätään työllistymistä ja työelämää koskevaa tietoutusta ja neuvontaa työnantajille
6. Varmistetaan työelämän tarpeita vastaavan ammatillisen sekä täydennys- ja muuntokoulutuksen saatavuus

Tavoite II Vetovoiman ja pitovoiman lisääminen

Toimenpiteet:

7. Luodaan kokonaisvaltaiset asettumispalvelut koko perheelle
8. Monipuolistetaan maahanmuuttajien mahdollisuuksia opiskella kieltä
9. Luodaan viranomaisrajat ylittäviä yhden luukun neuvonta-, ohjaus- ja kotouttamispalveluja ja hyödynnetään sähköisten palvelujen mahdollistamaa monikielisyyttä ja etäpalveluja koko maakunnan alueella.
10. Luodaan pysyvää yhteistoimintaa työnantajien, työelämän järjestöjen, työllistymispalveluiden, oppilaitosten ja kansalaisjärjestöjen välillä.

Tavoite III Hyvien väestösuhteiden edistäminen

Toimenpiteet:

11. Luodaan lisää kohtaamisen ja keskustelujen mahdollisuuksia eri taustoista oleville ihmisille
12. Järjestetään työyhteisöille koulutusta työelämän monimuotoisuudesta

13. Tuetaan yhdistysten tekemää maahanmuuttajien kotouttavaa toimintaa ja maahanmuuttajien omaa yhdistystoimintaa
14. Vahvistetaan avointa keskusteluilmapiiriä lisäämällä maahanmuuttoon liittyvää tietopohjaa ja järjestämällä alueellisia tilaisuuksia strategian toteuttamiseksi.
15. Tunnistetaan maahanmuuttoon liittyviä kielteisiä ilmiöitä ja etsitään niihin ratkaisuja.

Monet strategian edellä mainituista toimenpiteistä ovat jo käytössä Salon kaupungin kotouttamistoiminnassa, osa sisältyy tämän kotouttamisohjelman kehittämistavoitteisiin Salon kaupungin strategiaa peilaten. Tärkeää olisi saada maahanmuuttajille suunnatut toimenpiteet kaupungin rakenteisiin. Osaan maakunnan strategian toimenpiteistä odotetaan valtakunnallista tukea esimerkiksi erilaisten yhteistapahtumien tai hankkeiden muodossa.

Varsinais-Suomen maahanmuuttostrategian laatimisen yhteydessä tuotettiin laaja tausta-aineisto ja -analyysjä, jotka tarjoavat kattavasti tietoa muun muassa maakunnan väestörakenteesta, siellä asuvien ulkomaalaisten henkilöiden taustoista, määrästä, lähtömaista jasyistä muuttaa alueelle. Niiden pohjalta strategiaan on onnistuttu kokoamaan nimenomaan Varsinais-Suomea koskevia haasteita ja niiden ratkaisumalleja.

2.3 Salon kaupungin strategialinjaukset liittyen maahanmuuttoon ja kotoutumiseen

Salon kaupunkistrategian 2026 mukaan kaupungin perustehtävä on kehittää alueemme elinvoimaa, edistää asukkaittemme hyvinvointia ja vahvistaa kuntalaistemme osallistumista ja yhteisöllisyyttä. Salo haluaa olla elinvoimainen ja hyvinvoiva kaupunki, jonka asukasluku kasvaa useiden tappiollisten vuosien jälkeen.

Salon kaupunkistrategiassa 2026 ei erikseen nosteta esiin maahanmuuttajia kohderyhmänä. Kuitenkin strategian kaksi tavoitetta *hyvinvoiva kuntalainen* ja *vetovoimainen kasvukaupunki* sekä niihin liittyvät linjaukset koskevat luonnollisesti myös maahanmuuttajia.

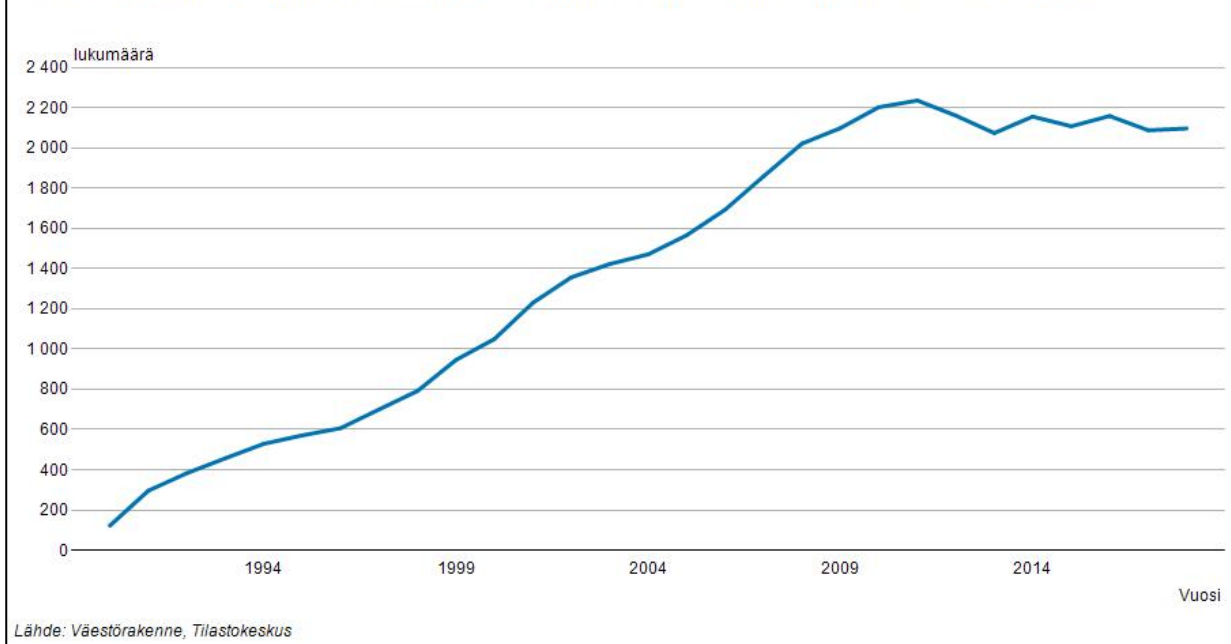
Tässä kotouttamisohjelmassa tuodaan esille, mitkä asiat ja palvelut tarvitsevat lisähuomiota strategian tavoitteiden saavuttamiseksi, kun kyseessä on maahanmuuttaja.

Tässä ohjelmassa kuvataan kotouttamisen ja kotoutumista tukevia kehittämistoimenpiteitä taulukkomuodossa. Taulukot perustuvat kaupungin strategian pääteemoihin: sujuvat prosessit, osaava henkilöstö, aktiivinen yrittäjyys ja luova edelläkävijä. Taulukot löytyvät tämän ohjelman lopussa.

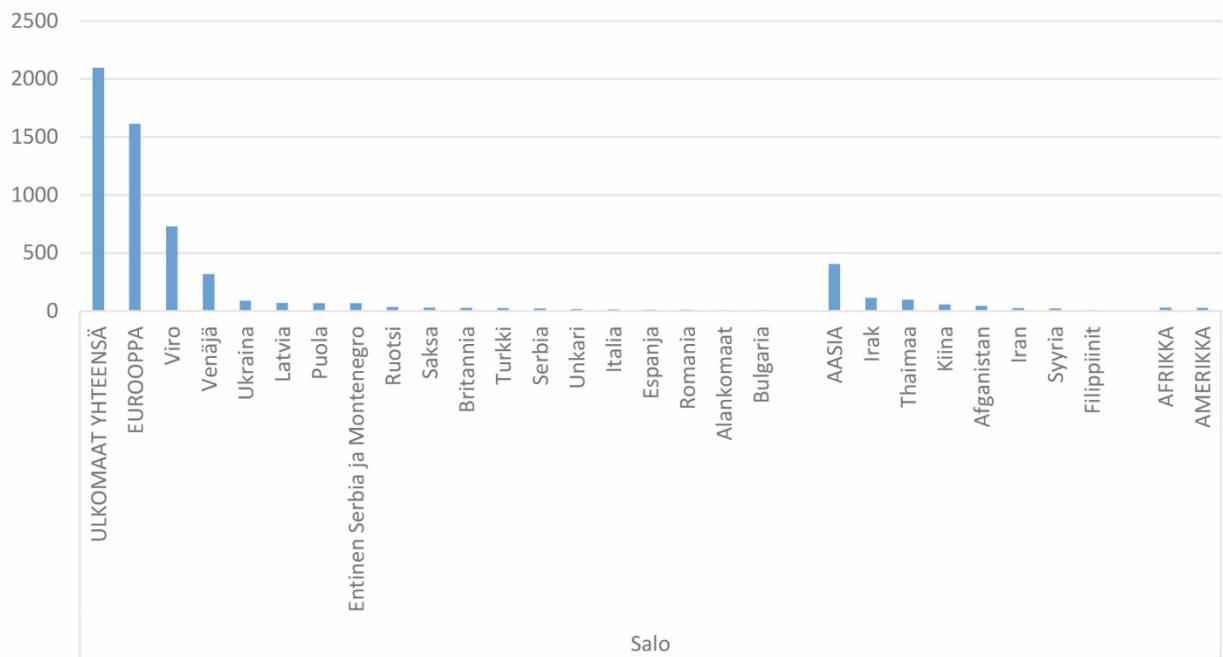
3 Maahanmuuton tilanne Salossa

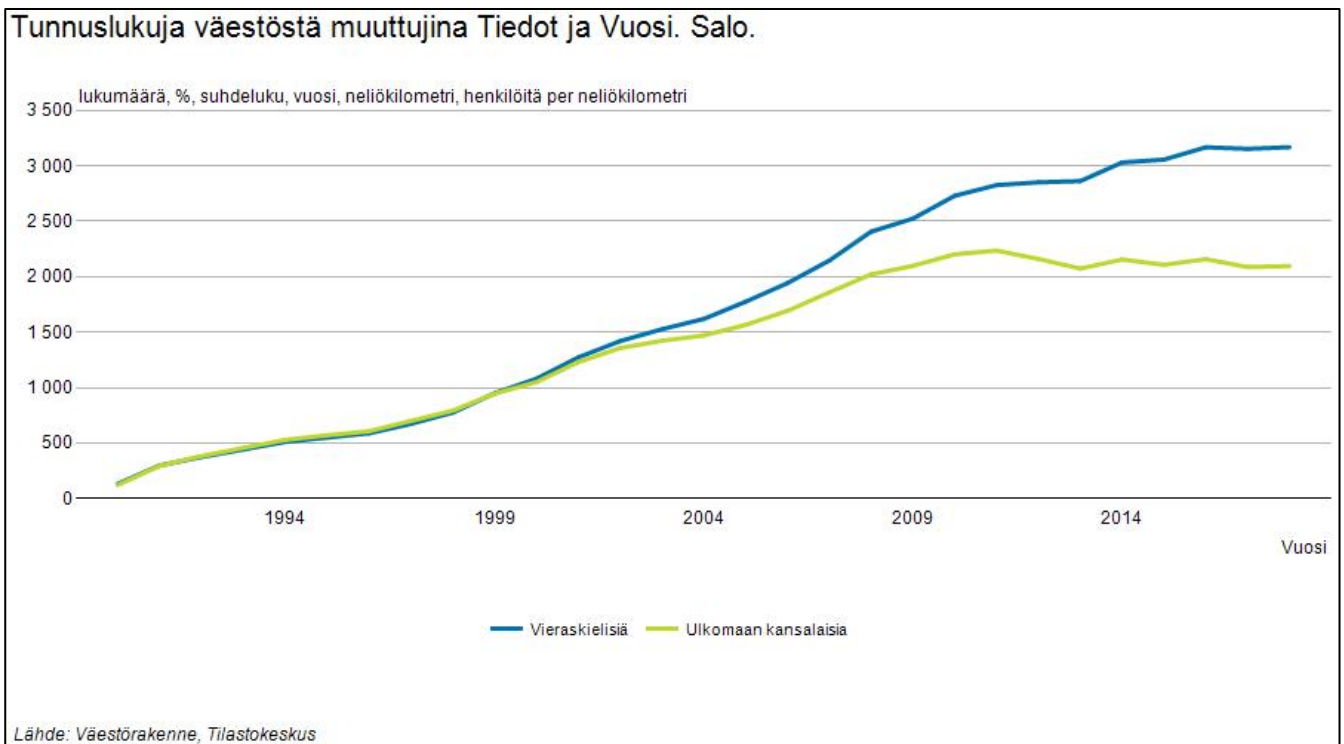
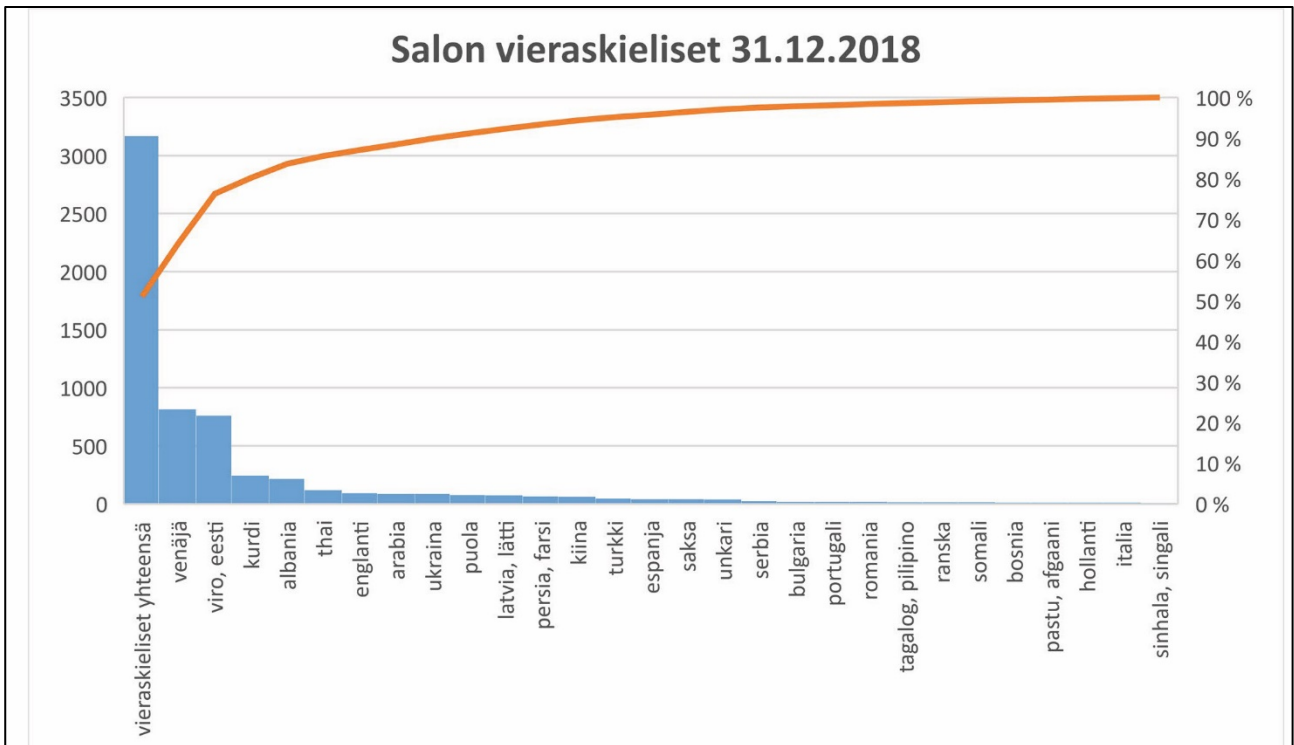
Salossa asui vuoden 2018 lopussa yhteensä 3169 vieraskielistä asukasta ja 2097 ulkomaan kansalaista. Euroopan osalta eniten on muuttajia Virossa ja Venäjältä. Aasiasta eniten muuttoa on Irakista, Thaimaasta ja Kiinasta. Salossa puhutaan ainakin 28 eri kieltä (jos jonkun kielen puhujia on alle kymmenen, sitä ei tietosuojaesitystä merkitä tilastoon näkyviin). Suurimmat kielet ovat venäjä, viro, kurdi, albania ja thai.

Väestö 31.12. muuttujina Vuosi. Salo, ULKOMAAT YHTEENSÄ, Yhteensä, Väestö 31.12..

Salon kansalaisuudet 31.12.2018

4 Kaupunkien palvelut kotoutumisen tukena

Suomessa maahanmuuttajien palvelut kuuluvat tehtävästä riippuen eri toimijoille. Maahanmuuttovirasto myöntää Suomeen tulijoille työ – ja oleskelulupia. EU-kansalaiset voivat muuttaa Suomeen vapaasti, mutta heidän täytyy rekisteröityä kolmen kuukauden oleskelun jälkeen. Henkilötunnuksen maahanmuuttajalle myöntää digi- ja väestötietovirasto, verottaja tai maahanmuuttovirasto.

Kunnat vastaavat puolestaan eri väestöryhmien moninaisista palveluista, kuten esimerkiksi lasten ja nuorten koulutuksesta. Kouluikäisillä lapsilla ja nuorilla on oikeus saada koulutusta ja tämä koskee myös turvapaikanhakijoiden lapsia sekä kielteisen oleskelulupapäätöksen saaneiden vanhempien lapsia. Suomessa eräänä haasteena ovat teini-ikäiset nuoret, joille sopivan koululuokan löytäminen ikään ja osaamiseen liittyen voi olla haastavaa. Myös äidinkielen opetuksen järjestäminen varsinkin pienten kieliryhmien edustajille voi olla kunnille haastavaa ja kallista.

Työkäisten ja työkykyisten asioita edistää ja hoitaa ensisijaisesti TE-toimisto. Työttömille työnhakijoille, toimeentulotuen saajille ja sitä pyytävälle tehdään TE-toimiston tai kunnan toimesta alkukartoitus. Siinä selvitetään henkilön työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet. Kartoituksen pohjalta laaditaan kotoutumissuunnitelma. Salon kaupungin tilanne on tästä poikkeava, koska Salo on vuosina 2020 – 2022 mukana kuntakokeilussa, jolloin kaikki työttöminä tai työvoimapalveluissa olevat maahanmuuttajat tulevat kaupungin työvoimapalvelujen asiakkaiksi.

Oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden sosiaali- ja terveystalvelut ovat kuntien vastuulla.

Kuntien odotetaan antavan tietoa palveluistaan ulkomaalaistaustaisille henkilöille. Se voidaan toteuttaa monilla eri tavoin, esim. lähettämällä informaatiota kuntaan muuttaneille tai tarjoamalla erikielistä tietoa kaupungin verkkosivuilla.

5 Salon kaupungin palvelut

5.1 Sosiaalipalvelut

Maahanmuuttajia muuttaa Saloon asumaan monin perustein. Osa muuttaa työpaikan, osa avo- tai avioliiton ja osa kansainvälisen suojelun perusteella. Salon kaupunki on tehnyt ELY-keskuksen kanssa toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen pakolaisten vastaanotosta. Sopimuksen mukaan Salon kaupunki ottaa vuosittain 30-40 pakolaista.

Sosiaalityön palveluina maahanmuuttajille tarjotaan samat palvelut kuin muillekin kuntalaisille.

Sosiaalipalveluiden tavoitteena on edistää väestön omaehtoista suoriutumista arjessa, tarjota tarvittavia sosiaalipalveluja, ennaltaehkäistä asiakkaiden riippuvuutta pitkäaikaisesta sosiaalipalveluista sekä tukea yksilön ja perheen hyvinvointia. Eri palvelualueiden toimintoihin liittyy yhteiskuntapoliittinen vaikuttaminen väestön hyvinvoinnin lisäämiseksi sekä sosiaalisten haasteiden ja ongelmien vähentämiseksi.

Salon kaupungin sosiaalipalveluihin kuuluvat aikuisten, perheiden ja vammaisten palvelut. Palvelualueet toteuttavat kotouttamista omalta osaltaan. Kotouttamiseksi voidaan katsoa

kaikki se toiminta mitä kullakin palvelualueella kuntalaisten hyvinvoinnin ja työllistymisen edistämiseksi tehdään, vaikka itse toiminta ei sinällään varsinaiseen kotouttamistoimintaan tähtääkään. Poikkeuksena on aikuisten palveluihin kuuluva maahanmuuttajapalvelut, jonka tehtäväalueeseen kuuluu maahanmuuttajien kotouttaminen niiden henkilöiden ja perheiden osalta, jotka ovat asiakkaina Salon kaupungin sosiaalipalveluissa.

Aikuisten palveluissa asiakkaina ovat täysi-ikäiset yhden hengen taloudet ja pariskunnat, joista osa on maahanmuuttajia. Maahanmuuttajapalveluissa pääasiallinen toiminta on kansainvälistä suojelua saaneiden maahanmuuttajien kotouttamista siihen liittyvine palveluineen. Maahanmuuttajapalveluiden asiakkaina ovat ne maahanmuuttajat, jotka ovat tulleet Saloon joko kiintiöpakolaisena, oleskeluluvan saaneena turvapaikanhakijana tai perheen yhdistämisen kautta. On mahdollista tulla jostain edellä mainitusta ryhmästä Saloon asukkaaksi ilman, että on maahanmuuttajapalveluiden asiakkaana. Muut kuntaan muuttavat maahanmuuttajat eivät välttämättä ole missään vaiheessa maahanmuuttajapalveluiden asiakkaana, joten aikuissosiaalityön maahanmuuttajapalveluissa on vain pieni osa Salossa asuvista maahanmuuttajista.

Perhetiimi auttaa lapsiperheitä antamalla tarpeenmukaista sosiaalihuoltolain mukaista tukea sekä lapsille, nuorille että heidän vanhemmilleen. Perhetiimi käsittelee myös lapsiperheiden täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen hakemukset. Usein perhetiimin asiakkuutta edeltää perheen yhdelle tai useammalle jäsenelle tehty palvelutarpeen arviointi Sointu-tiimissä, mutta perhetiimin asiakkuuteen voidaan tulla myös sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden hakemuksella tai lastensuojeluasiakkuuden jälkeen.

Sosiaalihuoltolain mukaisia palveluita järjestetään työntekijän arvion perusteella

- tueksi jokapäiväisestä elämästä selviytymiseen
- asumiseen liittyvään tuen tarpeeseen
- taloudellisen tuen tarpeeseen
- sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi
- lähisuhde- ja perheväkivallasta sekä muusta väkivallasta ja kaltoinkohtelusta aiheutuvaan tuen tarpeeseen
- äkillisiin kriisitilanteisiin liittyvään tuen tarpeeseen
- lapsen tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin tukemiseksi
- päihteiden ongelmakäytöstä, mielenterveysongelmasta sekä muusta sairaudesta, vammasta tai ikääntymisestä aiheutuvaan tuen tarpeeseen
- muuhun fyysiseen, psyykkiseen, sosiaaliseen tai kognitiivisen toimintakykyyn liittyvään tuen tarpeeseen
- tuen tarpeessa olevien henkilöiden omaisten ja läheisten tukemiseksi.

Perhetiimi tekee moniammatillista yhteistyötä peruspalveluiden ja muiden sosiaalipalveluiden kanssa.

Sosiaalipalveluiden palvelutarpeiden arviointi ja palveluohjaus Sointu

Sointu-tiimiin kuuluu 13 sosiaalityön ammattilaista, joiden tehtävinä ovat sosiaalipalveluiden palveluohjaus ja virka-ajan päivystys, sosiaalihuoltolain mukaisten yhteydenottojen ja lastensuojeluilmoitusten vastaanottaminen, palvelutarpeen arvioiden laatiminen yhteistyössä asiakkaan ja hänen läheistensä sekä tarvittavien muiden ammattilaisten kanssa. Ydintehtävänä on löytää tuen tarpeessa olevalle henkilölle oikeat palvelut oikea-aikaisesti. Mikäli asiakkuus on jo joltakin palvelualueella olemassa tai tarve tiettyyn palveluun on selkeästi tiedossa, otetaan suoraan yhteys kyseiseen palveluun kuten esimerkiksi vanhuspalvelut, Kelan toimeentulotuki, vammaispalvelut.

Lastensuojelu

Lastensuojelun tehtävänä on turvata lapselle turvallinen ja virikkeellinen kasvuympäristö, tasapainoinen ja monipuolinen kehittyminen sekä taata lapselle erityinen suojelu ja huolenpito. Lapselle tulee turvata myönteiset ja läheiset ihmissuhteet erityisesti lapsen ja hänen vanhempiansa välillä.

Salon kaupungin lastensuojelussa on työskentely jaettu lastensuojelun avohuoltoon sekä sijais- ja jälkihuoltoon. Lisäksi lastensuojelun asiakkaita palvelee perhekuntoutuskeskus Paavola.

Lapsilla, nuorilla ja heidän perheillään on mahdollisuus saada tukea silloin, kun voimavarat eivät riitä erilaisista elämäntilanteista selviytymiseen. Sosiaali- ja terveydenhuollon, koulutoimen, poliisin ja seurakunnan palveluksessa tai luottamustoimessa olevilla henkilöillä on lastensuojelulaissa säädetty velvollisuus ilmoittaa tietoonsa tulleista lastensuojelun tarpeesta olevista lapsista lastensuojeluviranomaisille. Muutkin, kuten vanhemmat, naapurit, sukulaiset, ystävät, lapsi itse, jotka epäilevät lapsen tai nuoren tarvitsevan lastensuojelullista tukea, voivat ottaa yhteyttä lastensuojelun sosiaalityöntekijään. Kaikki viranomaiset ovat velvollisia salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä.

Vammaistyö

Vammaistyöhön kuuluu kehitysvammaisten palvelut, vammaispalvelulain mukaiset palvelut sekä alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuki.

Kehitysvammaisten palveluihin sisältyy asumispalvelut, tukiasumisen ohjaajan palvelut, työ- ja päivätoiminta, tilapäishoito, koululaisten loma-ajan hoito ja laitoshoido.

Vammaispalvelulain mukaisista palveluista kunnan erityisen järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvat; kuljetuspalvelut, palveluasuminen, asunnon muutostyöt, asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet, päivätoiminta ja henkilökohtainen apu. Näiden palvelujen lisäksi järjestetään määrärahasidonnaisia tukitoimia, kuten sopeutumisvalmennusta ja muita avustuksia esim. autoavustus, autoon kuuluvat välineet ja laitteet sekä muut välineet ja laitteet.

Alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuella tarkoitetaan vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja muun huolenpidon järjestämistä kotona omaisen tai hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Omaishoitajalle maksetaan hoitopalkkio, jonka suuruus määräytyy hoidon sitovuuden ja vaativuuden perusteella.

Sosiaaliamies

Sosiaaliamiehen tehtävä on neuvoa ja avustaa asiakasta, tiedottaa asiakkaan oikeuksista ja toimia muutoinkin sosiaalitoimen asiakkaiden oikeuksien edistämiseksi ja toteuttamiseksi. Sosiaaliamies auttaa asiakasta tarvittaessa myös muistutuksen tekemisessä.

Sosiaaliamiehen tehtävänä on neuvoa asiakkaita asioissa, jotka liittyvät asiakaslakiin. Hänen tulee myös avustaa asiakasta muistutuksen tekemisessä sekä tiedottaa asiakkaan oikeuksista.

5.2 Terveyspalvelut

Maahanmuuttajan oikeus Salon kaupungin terveyspalveluihin riippuu hänen oleskelulupansa luonteesta. Jos henkilöllä on oleskelulupa Suomessa tai Kelan myöntämä sairausvakuutuskortti, hän on oikeutettu julkiseen terveydenhuoltoon, lääkekorvauksiin ja samoihin asiakasmaksuihin muiden suomalaisten kanssa. Kiireellinen sairaanhoito on annettava potilaalle hänen asuinpaikastaan riippumatta. Vastaanotoille pyritään järjestämään asiakkaan äidinkielen mukainen tulkki.

Terveyspalvelut järjestävät kattavan terveystarkastuksen, ns. maahantulotarkastuksen, jokaiselle kuntaan tulleelle maahanmuuttajalle, josta sosiaalitoimen maahanmuuttajapalvelut on terveyspalveluita tiedottanut. Terveystarkastusta tarjotaan

myös heille, jotka ovat tulleet kuntaan esimerkiksi työperäisinä maahanmuuttajina, perhesyistä tai opiskelemaan. Tarkastuksen jälkeen maahanmuuttajille tarjotaan samat lakisääteiset terveystalvet kuin muillekin kuntalaisille.

Turvapaikanhakijoiden terveystalvet hoitaa vastaanottokeskus palveluiden sopimustuottajan kanssa.

Salossa oleskelee henkilöitä, joilla ei ole oleskelulupaa. He ovat oikeutettuja henkeä uhkaavan sairaudenhoitoon, äitiys- ja lastenneuvolapalveluihin sekä kouluterveydenhuoltoon.

Päivähoitoon, kouluun tai kielikurssille ilmoittautumisen vastaanottaja ottaa asiakkaan luvalla yhteyttä terveystalvetuihin maahantulotarkastuksen tarpeen selvittämistä varten. Asiakas voi aloittaa päivähoiton, koulun tai kielikurssin vaikka tarkastusta ei olisi vielä tehty.

5.3 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Varhaiskasvatuksen keskeisimpiä toimintamuotoja ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito sekä avoin varhaiskasvatustoiminta, kuten avoin päiväkotij ja leikkikerho- ja puistotoiminta. Kaupungista löytyy myös yksityistä varhaiskasvatusta; päiväkoteja, ryhmäperhepäivähoitoa ja perhepäivähoitajia.

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin pohjautuva Salon varhaiskasvatussuunnitelma (VASU 2018) linjaa toiminnan sisällölliset tavoitteet. Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää sekä tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla. Huoltajilla on ensisijainen vastuu lasten kasvatuksesta. Varhaiskasvatus tukee ja täydentää kotien varhaiskasvatustehtävää ja vastaa omalta osaltaan lasten hyvinvoinnista.

Salossa jokaiselle kunnallisessa tai yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle laaditaan yhteistyössä huoltajien ja lapsen kanssa oma varhaiskasvatussuunnitelma. Tämän jälkeen laadinta tapahtuu vuosittain varhaiskasvatussuunnitelman vuosikellon mukaisesti.

Monikielisten ja-kulttuuristen lasten varhaiskasvatuksen perustana on lapsen kulttuurisen taustan ja äidinkielen/kielten huomioon ottaminen. Varhaiskasvatuksessa tuetaan lapsen suomen kielen oppimista, kulttuureihin kasvamista ja valmiuksia esiopetukseen siirtymiselle. Suomen kielen oppimisen tuki on suunnitelmallista ja tavoitteellista.

Salon kaupungissa toimii kaksi varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuuriopettajaa, joiden tehtävänä on antaa tarvittaessa tehostettua suomen kielen yksilö- ja pienryhmäopetusta lapsille sekä antaa henkilöstölle tukea, ohjausta ja konsultaatiota kieli- ja kulttuuriasioissa. Suomen kielen oppimisen pohjana on lapsen äidinkielen/kielten säilymisen ja kehittymisen merkityksen korostaminen sekä ylläpitäminen.

Lisäksi konsultoivat varhaiskasvatuksen erityisopettajat (kveot) ovat henkilöstön tukena lasten mahdollisten tuen tarpeiden selvittämisessä, tuen suunnittelemisessa ja toteuttamisessa sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Maahanmuuttajataustaiset lapset osallistuvat esiopetukseen esiopetusryhmässä noudattaen Salon esiopetussuunnitelmaa. Salossa esiopetus järjestetään varhaiskasvatuksen toimintana. Esiopetuksen erityisenä tavoitteena on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lasten sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa.

5.4 Perusopetus

Perusopetuslaissa (628/1998) säädetään maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta. Perusopetukseen valmistava opetus on tarkoitettu niille maahanmuuttajataustaisille oppilaille, joiden suomen kielen taito ja/tai muut valmiudet eivät riitä perusopetuksen ryhmässä opiskelemiseen. Opetusta annetaan 7-10-vuotiaille vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 1 000 tuntia. Opetukseen osallistuvalla on oikeus siirtyä perusopetukseen jo ennen edellä todettujen tuntimäärien täyttymistä, jos hän pystyy seuraamaan perusopetusta.

Salossa valmistavaa opetusta tarjotaan sekä alakoulu- että yläkouluikaisille. Järjestämiskaikat päätetään erikseen ja ne saattavat vaihdella eri vuosina.

Valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetukseen osallistuvan oppilaan suomen kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetukseen siirtymistä varten. Valmistavassa opetuksessa oppilaalle annetaan opetusta perusopetuksen oppiaineissa. Eri oppiaineiden opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Koulun pedagogisissa järjestelyissä ja opetuksessa otetaan huomioon, että oppijat ovat iältään, opiskeluvaiheeltaan ja taustaltaan erilaisia.

Valmistavaan opetukseen ilmoitaudutaan kaupungin verkkosivuilla kautta maahantuloterveystarkastuksen jälkeen. Valmistavan opetuksen opetussuunnitelma on saatavilla kaupungin verkkosivuilta.

Oman äidinkielen opetus

Oppilas voi saada oman äidinkielen opetusta, jos opetusryhmään ilmoittautuu vähintään neljä lasta. Opetustunteja järjestetään 1-2 tuntia viikossa oppilaan työpäivän aikana. Opetusta ei kuitenkaan yhdistetä kaikille opetettavien yhteisten aineiden oppitunteihin. Oppilaan oman äidinkielen opetus on perusopetusta tukevaa toimintaa. Koulukuljetusta tunneille ei ole mahdollista saada.

Monikulttuurinen opetus

Monikulttuurinen opetus tarkoittaa oppilaan kulttuuritaustan huomioimista kielen, elämäntapojen ja kulttuurisen identiteetin osalta. Perusopetuksessa tuetaan oppilaan oman kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Koulujen ja huoltajien opas monikulttuuriseen opetukseen liittyen on saatavilla kaupungin verkkosivuilla. (Opas - Monikulttuurinen oppilas Salon perusopetuksessa).

Aikuisten perusopetus

Lasten ja nuorten palvelut järjestävät myös aikuisten päättövaiheen perusopetusta, opetukseen ilmoitaudutaan kaupungin verkkosivujen kautta. Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opetusta järjestää Salon kansalaisopisto.

5.5 Salon kansalaisopiston maahanmuuttajakoulutukset

Salon kansalaisopistossa järjestetään luku- ja kirjoitustaidottomien kotoutumiskoulutusta (UMAKO), aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opetusta (AIPE), suomen kielen kielikursseja sekä intensiivikursseina päivisin että iltakursseina.

Luku- ja kirjoitustaidottomien kotoutumiskoulutukseen UMAKOon ilmoitaudutaan pääasiassa työllisyyspalveluiden tai sosiaalipalveluiden maahanmuuttajapalveluiden ohjaamana. Joskus opiskelijoita tulee myös Edusalon kotouttamiskoulutuksesta, kun havaitaan että latinaisten aakkosten osaaminen ei ole vielä riittävällä tasolla, jotta opiskelu kotokoulutuksessa etenisi. UMAKO-koulutus on tarkoitettu vain kotoutumisajalla oleville maahanmuuttajille.

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opetukseen voi ilmoittautua joko suoraan kansalaisopistolla lukukauden alkaessa, työllisyyspalveluidenkautta tai lasten ja nuorten palvelujen verkkosivuilla olevan ilmoittautumislomakkeen kautta. AIPE:en voivat osallistua oleskeluluvan saaneet maahanmuuttajat. Kansalaisopiston AIPE alkaa lukutaitovaiheesta. Aikuisten perusopetuksen päättövaiheen opetusta Salossa järjestää Hermannin koulu.

Aikuisten perusopetus ja UMAKO-koulutus ovat maksuttomia opiskelijoille. Intensiivikielikurssit toteutetaan niin, että samassa ryhmässä voi olla kielikurssilaisia, UMAKO-opiskelijoita että AIPE-opiskelijoita. Kielikurssilaisille opiskelu ja materiaalit ovat maksullisia lukuun ottamatta LUKU-ryhmää, johon voi opintotietoliikenteen myötä osallistua myös pidempään Suomessa asuneet luku- ja kirjoitustaidottomat maahanmuuttajat maksutta.

Aikuisten perusopetuksen ja UMAKO-opetuksen järjestäminen kansalaisopiston tiloissa madaltaa myös opiskelijoiden kynnystä tutustua ja osallistua kansalaisopiston muuhun kurssitoimintaan. Opiskelijat voivat lisätä kotoutumiskoulutukseensa valinnaisia opintoja kansalaisopiston normaalista kurssitarjonnasta, esimerkiksi liikuntakursseja.

UMAKO:n oppiaineet ovat suomi toisena kielenä, matematiikka, yhteiskuntatieto, ympäristötieto sekä valinnaiset taideaineet (Ilmaisutaito, käsityö, kuvataide). Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opetuksen oppiaineet ovat suomi toisena kielenä, matematiikka, yhteiskuntatieto, ympäristötieto, terveystieto, työelämään tutustuminen sekä valinnaiset aineet englanti, ilmaisutaito, käsityö ja kuvataide.

Kansalaisopisto järjestää myös myyntipalveluna suomen kielen opetusta Halikon Märynummen vastaanottokeskuksessa. Koulutus on osa turvapaikanhakijoille pakollista opinto- ja työtoimintaa ja se on opiskelijoille maksutonta.

Lisäksi kansalaisopisto järjestää kuntouttavan työtoiminnan kursseja, joista osa on suunnattu maahanmuuttajille. Näille kursseille voivat osallistua pitkäaikaistyöttömät maahanmuuttajat, jotka kaipaavat vielä kielitaidon kohentamista suomen kielessä.

5.6 Edusalon aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus

Edusalo on Salon seudun koulutuskuntayhtymän tytäryhtiö, joka tarjoaa muun muassa kotoutumiskoulutusta. Edusalo ei ole siis Salon kaupungin palvelu, mutta tässä ohjelmassa on hyvä kuvata maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus kokonaisuudessaan.

Edusalon Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen tavoitteena on mahdollistaa kotoutuminen sekä kielellisesti että ammatillisesti. Edusalossa toteutettava kotoutumiskoulutus noudattaa valtakunnallista kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelmaa (OPH), jossa keskeiset opintosisällöt ovat:

- suomen kieli ja viestintätaidot (30-40 ov)
- työelämä- ja yhteiskuntataidot (15-25 ov)
- ohjaus (5 ov)

Edusalon kotoutumiskoulutuksen laajuus on yhteensä 52 opintoviikkoa (1 ov=35h) ja opinnot on jaettu neljään eri moduuliin. Yhden moduulin pituus on kolme kuukautta (13 ov) ja kunkin moduulin opintosisällöt on arvioitu ja suunniteltu opiskelijan suomen kielen taitoa ja kotoutumisen vaihetta vastaaviksi. Esimerkiksi kotoutumisen alkuvaiheessa oleva opiskelija ohjautuu moduuliin 1 opiskelemaan suomen kieltä sekä työelämä- ja yhteiskuntataitoja perustasolla A1-A2. Opiskelijan suomen kielen lähtötasosta ja ammatillisesta ohjaustarpeesta riippuu, kuinka pitkäksi hänen koulutusaikansa muodostuu. Opiskelija voi sijoittua suoraan moduuliin 2, 3 tai 4, mikäli hänen kielitaitonsa on jo edistynyt ja hänellä on selkeitä tulevaisuuden suunnitelmia.

Maahanmuuttajaopiskelijan opintopolku voi toteutua opintopolun (hidas polku, peruspolku, nopea polku) ja moduulien mukaisessa opiskelijaryhmässä tai heterogeenisen ryhmän sisällä eriyttämällä ja hyödyntämällä henkilökohtaistamisen tarjoamia mahdollisuuksia. Maahanmuuttajaopiskelija laatii yhdessä vastuuopettajansa ja opinto-ohjaajan kanssa henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS), joka täydentyy ohjatusti opintojen aikana työllistymiseen tähtääväksi jatkosuunnitelmaksi tai kotoutumisen jatkopoluksi. Opiskelijat saavat opinto-ohjausta, ammatinvalinnan ohjausta, työllistymistä tukevaa ohjausta ja tukea sekä erityistä tukea kotoutumiseen, kouluttautumiseen ja työllistymiseen.

Ohjauksen lähtökohtana on aiemman osaamisen kartoitus, tunnistaminen ja tunnustaminen sekä ammatillisten kehittymistarpeiden arviointi ja suunnittelu yhdessä maahanmuuttajan kanssa. Ammatinvalinnan ohjauksessa keskeistä on antaa tietoa eri ammattialoista ja mahdollistaa tutustuminen kouluttautumisvaihtoehtoihin sekä selvittää opiskelijan soveltuvuus jollekin alalle tai johonkin tiettyyn ammattiin. Osaamisen kehittämissuunnitelman toteutumista seurataan, arvioidaan ja tarkistetaan 3 kuukauden välein moduulin vaihtuessa suomen kielen taidon ja ammatillisten tavoitteiden osalta.

Edusalon kotoutumiskoulutuksessa opiskelijalla on valittavanaan kuusi ammatillisia valmiuksia kehittävää ja työllistymiseen tähtäävää polkua:

1. Ammatillisen koulutuksen polku ammatinvaihtajille, täydennyskoulutusta tarvitseville ja vailla ammatillista perustutkintoa oleville
2. Työvaltainen, lähinnä nopeaan työllistymiseen tähtäävä polku ammatillisen koulutuksen tai työkokemuksen omaaville
3. Yrittäjyyspolku (yrittäjä, osuuskuntayrittäjä)
4. Akateemisen ammatin polku korkeakoulututkinnon omaaville (esim. lääkäri, insinööri)
5. VALMA-polku nuorille maahanmuuttajille, joilta puuttuu ammatillinen koulutus
6. Erityisen tuen polku opiskelijoille, joilla on pitkäaikainen tai pysyvä oppimisen erityisen tuen tarve

Opiskelijan opinnot tavoitteistetaan HOKS :n mukaan moduulien yhteydessä jollekin näistä ammatillisista poluista ja työelämävalmiuksiin kuuluva työelämäjakso toteutetaan oman polun tavoitteiden mukaan. Työelämäjakso voi sisältää myös ammatillisiin koulutuksiin ja korkeakouluopintoihin tutustumista tai osallistumista. Tarvittaessa opiskelija voi suorittaa Yleisten kielitutkintojen suomen kielen testin ja jonkin työelämän lupakortin.

Ammatillisiin opintoihin ja työhönhakuun suuntaava kotoutumiskoulutus

Edusallissa toteutetaan palvelualan ja tekniikan alan työhön suuntaavaa koulutusta (n.5-6 kk) maahanmuuttajille. Koulutus mahdollistaa suomen kielen taidon ja opiskelijan ammatillisten valmiuksien kehittämisen kotoutumiskoulutuksen perusjakson jälkeen. Suomen kielen opinnoissa keskitytään erityisesti ns. ammattisuomeen eli ammattisanastoon, työohjeisiin ja työelämän suomeen. Ammatillisia valmiuksia kehitetään muun muassa ammatin perusteita opiskelemalla. Opinnot henkilökohtaistetaan ja tavoitteistetaan opiskelijan kiinnostuksen kohteiden ja aiemman osaamisen pohjalta.

Ammatillisesti painottuneen kotoutumiskoulutuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ammatilliseen koulutukseen tai työhön sekä valmentaa opiskelijaa ammatillisiin opintoihin ja työelämään. Koulutuksen aikana tuetaan opiskelijaa koulutukseen ja työhön hakeutumisessa sekä pyritään varmistamaan ammattisoveltuvuus jollekin alalle työelämäjaksojen ja ammatillisiin koulutuksiin tutustumisen avulla. Opiskelija voi suorittaa koulutuksen aikana kaksi työelämän lupakorttia (työturvallisuus, tilityö, elintarvikehygieniä, ensiapu).

5.7 Kaupunkisuunnittelu ja asumispalvelut

Kaupunki ohjaa maankäyttöä ja rakentamista omalla alueellaan kaavoituksen avulla ja luonain edellytykset taloudelliselle toiminnalle, sosiaaliselle kanssakäymiselle ja kulttuurielämälle. Viihtyisällä ja toimivalla elinympäristöllä on suuri merkitys asukkaiden hyvinvointiin. Elinympäristöön liittyvä suunnittelu ja kehittämistyö voivat parhaimmillaan edistää ja nopeuttaa maahanmuuttajien kotoutumista.

Salon kaupunginvaltuusto hyväksyi lokakuussa 2019 asuntopoliittisen ohjelman. Asuntopoliittisessa ohjelmassa on tarkasteltu asuntoasioiden nykytilaa, kaupungin edellytyksiä asuntopoliitiikan toteuttamiselle tulevaisuudessa sekä laadittu asuntopoliittiset tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset vuoteen 2030 asti. Salon kaupungin asuntopoliittisena visiona on, että kaupungin kaikille asukkaille olisi tarjolla heidän elämäntilanteeseensa sopiva asunto sekä viihtyisä ja toimiva asuinympäristö.

Edelliseen, vuonna 2012 hyväksytyyn maahanmuutto-ohjelman oli kirjattu kaksi asumiseen ja elinympäristön kehittämiseen liittyvää toimenpidettä. Näistä toinen liittyi vuokra-asuntojen sijoittumiseen kaupungissa ja toinen maahanmuuttajille suunnattuun asumisneuvontaan ja asukastoiminnan kehittämiseen. Kaupunkisuunnittelussa tehtiin tämän vuoksi keväällä 2013 vuokrataloja koskeva selvitys, jota täydennettiin pieneltä osin vuonna 2015. Selvitys koski kolmen suurimman vuokranantajan eli Salon kaupungin, Kunta-asuntojen ja VVO-yhtymän omistuksessa olevia vuokra-asuntoja. Selvityksessä tarkasteltiin vuokra-asuntojen määrää, sijaintia, talo- ja huoneistotyyppejä, rakennusajankohtaa sekä asukkaiden määrää ja maahanmuuttajataustaisten asukkaiden osuutta asukkaista. Maahanmuuttajataustaisilla asukkailla tarkoitettiin tässä selvityksessä henkilöitä, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi.

Vuokrataloselvityksen teon jälkeen kaikki edellä mainitut vuokranantajat ovat luopuneet joistakin vuokrataloistaan, joita on myyty joko muille vuokranantajille tai yksityiseen omistukseen. Suurin muutos on tapahtunut VVO:n omistamien asuntojen osalta. Yleisesti voidaan kuitenkin todeta, että Salon kaupungissa asuntojen saatavuus on hyvä. Tarjolla on kaupungin ja muiden julkisten toimijoiden vuokra- ja asumisoikeusasuntoja sekä yksityisiä vuokra- ja omistusasuntoja. Maahanmuuttajataustaiset asukkaat hankkivat asuntonsa joko itsenäisesti tai kaupungin tarjoamien tukipalveluiden kautta. Kaupungin vuokratalojen kaikille vuokralaisille tarjotaan asuntoja samojen periaatteiden mukaisesti. Asukkaiden sijoittumiseen vaikuttaa ennen kaikkea se, missä on asuntoja vapaana ja minkä kokoista asuntoa vuokralainen tarvitsee.

Edellä mainitussa vuokrataloselvityksellä tarkasteltiin ns. kantasuomalaisten ja maahanmuuttajataustaisten vuokralaisten sijoittumista alueittain. Selvityksessä oli havaittavissa, että maahanmuuttajataustaisten asukkaiden osuus oli selvästi suurempi keskusta-alueella kuin muualla. Koko kaupungin ja kaikkien kolmen selvityksessä mukana olleen vuokranantajan tasolla tarkasteltuna maahanmuuttajataustaisia asukkaita oli vajaa kolmannes (27 %) kaikista vuokralaisista. Keskusta-alueella heitä oli 35 % kaikista vuokralaisista ja keskustan ulkopuolella 12 %. Alueellinen ja talokohtainen vaihtelu oli suurta. Ollikkalassa ja Pahkavuoressa joissakin vuokrataloissa yli puolet asukkaista oli tarkasteluajankohtana maahanmuuttajataustaisia.

Selvityksen tekoaikana noin 32 % maahanmuuttajataustaisista salolaisista asui kaupungin omistamissa vuokra-asunnoissa. Kunta-asuntojen vuokra-asunnoissa asui 2 % ja VVO:n asunnoissa 4 %. Suurin osa (62 %) maahanmuuttajataustaisista asukkaista asui siis joko omistusasunnossa, asumisoikeusasunnossa tai muilta vuokranantajilta vuokratuissa asunnossa.

Eriyisenä asumispalveluna kaupungilla on maahanmuuttajille tarkoitettu tuettu asuminen. Kaupunki ostaa tuetun asumisen palvelut Kalliola Oy:ltä. Palvelu on tarkoitettu lähinnä niille maahanmuuttajanuorille, jotka siirtyvät perheryhmäkodeista itsenäiseen elämään. Tuettun

asumisen palvelut sisältävät sekä yksilöllistä tukea että ryhmätoimintaa, jonka puitteissa samassa elämäntilanteessa olevat nuoret voivat tavata toisiaan.

Vuokra-asunnot

Salon kaupunki omistaa Salon Vuokratalot Oy:n, jolla on rivi- ja kerrostaloasuntoja eri puolilla Saloa. Määrällisesti eniten asuntoja on keskusta-alueella, erityisesti Ollikkalan ja Pahkavuoren kaupunginosissa. Muilla kaupungin osa-alueilla asunnot sijoittuvat keskustaajamiin ja kyläkeskuksiin. Salon Vuokratalot Oy:n omistuksessa on 1 560 asuntoa (tilanne lokakuussa 2019). Asuntojen vuokrauksesta ja isännöinnistä vastaa OP Isännöinti Lounaismaa.

Kaupunki omistaa osake-enemmistön KOy Tiilitehtaanpihasta ja KOy Hirviluhdasta. Ensin mainitulla on 114 asuntoa Ollikkalassa ja toisella 34 asuntoa Märynummella. OP Isännöinti Lounaismaa hoitaa myös näiden kiinteistöosakeyhtiöiden isännöinnin ja asuntojen vuokrauksen.

Kaupunki omistaa lisäksi joitakin yksittäisiä vuokrataloja ja huoneistoja kaupungin eri puolilla. Näiden asuntojen vuokraaminen on kaupungin tilapalvelujen vastuulla.

Salon kaupunki on omistajana mukana myös KAS asunnot Oy:ssä (entinen Kunta-asunnot Oy). KAS asunnoilla on Salon alueella nykyisin 162 asuntoa, joista pääosa sijaitsee Halikon kirkonkylässä.

Muita julkisia vuokranantajia ovat mm. M2-kodit, YH Kodit Oy ja Kojamo Oyj (entinen VVO-yhtymä). M2-Kodeilla on Ollikkalan kaupunginosassa yhteensä 114 kerrostaloasuntoa. YH Kodeilla on tarjolla yhteensä 89 kerrostalo- ja rivitaloasuntoa, joista suurin osa sijaitsee Salon keskusta-alueella. Myös Kojamon omistuksessa olevat 54 kerrostaloasuntoa ovat keskustan alueella.

Asumisoikeusasunnot

Salossa on jonkin verran tarjolla myös asumisoikeusasuntoja, joihin asukkaat valitaan jonotusperiaatteella järjestysnumeron mukaan. Järjestysnumeroa haetaan Salon kaupungilta. Asumisoikeusasunnossa asumisen kustannukset muodostuvat joka kuukausi maksettavasta käyttövastikkeesta ja ns. asumisoikeusmaksusta, jonka asukas maksaa asuntoon muuttaessaan. Kiireelliseen asunnontarpeeseen asumisoikeusasunto ei yleensä ole sopiva ratkaisu, koska jonotusajan pituutta on vaikea etukäteen arvioida.

TA-Asumisoikeus Oy:llä on Salossa yhteensä 49 rivitalo- ja kerrostaloasuntoa, jotka sijaitsevat keskusta-alueella. Myös Asokodit Oy:n 66 kerrostaloasuntoa ovat keskusta-alueella.

Asumisneuvonta

Edelliseen maahanmuutto-ohjelmaan oli kirjattu kehittämistoimenpide, joka pitää sisällään maahanmuuttajille suunnatun asumisneuvonnan, asumiseen liittyvien ohjeiden teon eri kielillä ja asukasilojen järjestämisen. Nämä kaikki ovat hyviä tavoitteita, mutta käytännön ongelmaksi on osoittautunut se, että tämän tyyppiseen työhön ei ole henkilöresursseja sen paremmin kaupungin omassa organisaatiossa kuin kehittämisen vastuutahoksi esitetyissä vuokrataloyhtiöissäkään. Asuntopoliittisen ohjelman mukaisesti kaupungin henkilöstösuunnitelmaan on nyt kirjattu asumisneuvojan toimen perustaminen, joten tulevaisuudessa kaupungilla on paremmat mahdollisuudet antaa apua asumiseen liittyvissä ongelmatilanteissa.

Julkisilla vuokranantajilla on nykyisin jonkin verran tarjolla asumiseen liittyvää tietoa myös muilla kuin suomen kielellä. Kielivalikoima ja aineiston laajuus vaihtelevat paljon vuokranantajittain. Maahanmuuttajataustaisten asukkaiden neuvonnassa voidaan käyttää myös verkosta löytyviä ohjeita ja asumisoppaita. Esimerkiksi asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus Aran nettisivuilla olevaan *Maahanmuuttajien asumisen materiaalipankkiin*

on koottu eri tahojen tuottamaa tietoa. Laajasta aineistosta löytyy linkkejä verkkosivuille, videoihin ja oppaisiin. Näiden avulla voidaan edistää maahanmuuttajien kotoutumista ja auttaa asumiseen liittyvissä kysymyksissä. Osa aineistosta on suomenkielistä, mutta tarjolla on myös paljon opastusta useilla eri kielillä.

5.8 Vanhuspalvelut

Ikääntyneitä maahanmuuttajia on Salon kaupungin vanhuspalveluiden piirissä varsin vähän. Vanhuspalveluiden työntekijöiden kokemusten mukaan monissa eri kulttuureissa perhe ja sukulaiset hoitavat ja huolehtivat ikääntyneistä, eikä sen vuoksi kaupungin palveluiden piiriin hakeuduta tai niihin ei koeta olevan tarvetta. Erilaisten mahdollisten tukimuotojen ja palveluiden saatavuuden näkökulmasta olisi kuitenkin hyvä, että tavoitettaisiin myös maahanmuuttajataustaisia ikääntyneitä.

Salon kaupungin vanhuspalvelut on tarkoitettu kaikille ikääntyneille, myös maahanmuuttajille. Salon vanhuspalvelut muodostuvat palveluohjauksesta, ikäkeskustoiminnasta, kotona asumista tukevista palveluista ja ympärivuorokautisesta hoidosta. Kotona asumista tukevia palveluita ovat kotihoito tukipalveluineen, kotikuntoutus, omaishoito sekä kotiutustilanteisiin kohdennettu tuettu kotihoito. Ympärivuorokautiseen hoitoon kuuluvat tehostetun palveluasumisen yksiköt ja hoivakodit. Palveluja myönnetään toimintakyvyn arvioinnin ja myöntämiskriteerien perusteella.

Ikäkeskustoiminta

Ikäkeskusten tehtävänä on salolaisten ikäihmisten hyvinvoinnin ja toimintakyvyn edistäminen sekä kotona selviytymisen tukeminen monipuolisten toimintojen avulla. Ikäkeskukset järjestävät toimintaa yhdessä vapaaehtoistoimijoiden ja yhdistysten kanssa.

Ohjaus ja neuvonta

Ikäihmiset ja omaishoitajat saavat ohjausta ja neuvontaa palveluihin ja sosiaaliturvaan liittyvissä kysymyksissä maakunnallisen puhelinpalvelun kautta. Myös kotihoitoa ja omaishoidon tukea hakevat hoitajat hakeutuvat palveluihin ottamalla yhteyttä maakunnalliseen puhelinpalveluun. Palvelutarpeen arvioimiseksi oman kunnan palveluohjaaja tekee kotikäynnin asiakkaan luokse. Palveluohjaaja tarjoaa tietoa ikäihmisten palveluista ja kokoaa palvelut asiakkaan tueksi sekä arvioi palveluiden tarpeen asiakkaan toimintakyvyn, kodin ja ympäristön olosuhteiden sekä omaisten hoitoon osallistumisen perusteella.

Muistitoiminta

Muistitoiminnassa pyritään ennakoimaan ja vaikuttamaan tilanteissa, joissa muistisairaana kotona asuminen on vaikeutunut tai vaarassa vaikeutua. Keskeiset toimintamuodot ovat yksilöllisen tiedon, tuen ja ohjauksen antaminen niin muistisairaille asiakkaille, heidän omaisilleen ja muistisairaiden parissa työskenteleville ammattilaisille. Muistikoordinaattori toimii ammattihenkilökunnan tukena muistisairaiden asiakkaiden hoidossa kouluttamalla henkilökuntaa sekä antamalla ohjausta, neuvoa ja tukea käytännön työssä.

Palveluliikenne

Salon kaupungin palveluliikenne on kaikkien kuntalaisten ja kesäasukkaiden käytössä. Palveluliikenteellä tarjotaan mahdollisuutta päästä asioimaan kaksi kertaa viikossa. Palveluliikenne noutaa tarvittaessa kotiovelta ja kuljettaja avustaa kaikissa matkan vaiheissa tarpeen mukaan. Autossa on tilaa myös matkustajien apuvälineille ja ostoksille.

Kotona asumista tukevat palvelut

Kotihoidon tarkoituksena on tukea kotona asumista mahdollisimman pitkään ja siirtää pitkäaikaisen laitoshoidon tarvetta. Kotihoitoa voi saada asiakas, joka tarvitsee apua selviytyäkseen kotioloissa oman toimintakykynsä heikennettyä joko pysyvästi tai tilapäisesti. Kotihoidosta tehdään yksilöllinen hoito- ja palvelusuunnitelma. Kotihoidon tukipalvelut ovat

kotona asumisen tueksi tarkoitettuja palveluja, ja niitä voidaan myöntää toimintakyvyn arvioinnin ja myöntämiskriteerien perusteella. Avuntarpeen arvioinnin tekee kotihoidon palveluohjaaja tai kotihoidon työntekijä yhdessä asiakkaan ja hänen omaisensa kanssa.

Ympäri vuorokautinen hoito

Ympäri vuorokautiseen hoitoon kuuluvat ikäihmisten perhehoito, tehostetun palveluasumisen yksiköt ja hoivakodit. Kaupungin omien yksiköiden lisäksi ympärivuorokautista hoitoa järjestetään yksityisissä hoitokodeissa joko palvelusetelillä tai ostopalveluna. Ympäri vuorokautinen hoito voi olla lyhytaikaista, jaksottaista tai pitkäaikaista. Samoissa yksiköissä voi olla sekä lyhyt- että pitkäaikaishoitopaikkoja. Ympäri vuorokautisessa hoidossa pyritään vanhuksen toimintakyvyn ylläpitämiseen. Toimintaperiaatteena on rohkaista asiakasta käyttämään olemassa olevia voimavarojaan ja tekemään itse niitä toimia ja askareita mihin hän pystyy.

5.9 Työllisyyspalvelut

Salossa työllisyydenhoidon ensisijaista kohderyhmää ovat monialaista tukea työllistymiseensä tarvitsevat asiakkaat (TYP), kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat (aktivointiehto), pitkään työttömänä olleet sekä nuorisotakuun piirissä olevat nuoret työttömät työnhakijat, joiden on vaikea löytää ratkaisua työllistymiseensä. Maahanmuuttajien työllistymishaasteet ja työllistymistä hankaloittavat tekijät ja huomioidaan työllisyyspalveluissa. Tavoitteena on, että maahanmuuttajien työvoimapotentialiaali saataisiin täysimääräisesti käyttöön.

Työnhakijoiden palvelupiste Voimala 2.0 palvelee arkisin ilman ajanvarausta kaikkia kuntalaisia työnhaku- ja koulutusasioissa. Lisäksi Voimalasta löytyy eri alojen asiantuntijoita esimerkiksi etuusasioihin ja työkyvyn tukemiseen liittyen. Voimalasta löytyy myös nuorten Ohjaamon palvelut. Voimalan toiminnassa on panostettu erityisesti Salon työllisyysohjelman mukaisesti maahanmuuttajien työllistymisen tukemiseen. Voimalassa tarjotaan yksilöllistä ja monipuolista tukea maahanmuuttajille. Myös Salon seudun koulutuskuntayhtymä tarjoaa Voimalassa maahanmuuttajille neuvontaa työnhakuun ja koulutuksiin. Lisäksi Voimalassa järjestetään erilaisia tilaisuuksia, tapahtumia ja infoja työnhakijoille.

Työllisyyspalveluiden toisessa toimipisteessä Waltissa palvelee aikavarauksella niitä työnhakijoita, joilla työttömyys on pitkittynyt ja jotka tarvitsevat syvempää tukea työllistymiseensä. Waltista löytyy kaupungin sosiaali- ja terveyspalveluita, Kela, TE-palvelut sekä työllisyyspalveluiden kuntouttavan työtoiminnan ja kaupungin palkkatukityöllistämisen palvelut. Waltissa on tarjolla myös monipuolisesti pajatoimintaa ja kuntouttavan työtoiminnan ryhmiä. Maahanmuuttajien erityistarpeet huomioidaan Waltin lisäksi myös muussa kuntouttavassa työtoiminnassa, jossa järjestetään maahanmuuttajille omia kuntouttavan työtoiminnan ryhmiä.

Työllisyyden kuntakokeilu 2020-2022

Salon kaupunki on mukana työllisyyden kuntakokeilussa vuosina 2020-2022. Kokeilujen tavoitteena on nykyistä tehokkaammin edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista ja tuoda uusia ratkaisuja osaavan työvoiman saatavuuteen. Kokeilujen tarkoituksena on parantaa erityisesti pidempään työttömänä olleiden ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien pääsyä työmarkkinoille.

Kuntakokeilun kohderyhmää ovat ne työttömät ja työvoimapalveluissa olevat työnhakijat, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan. Lisäksi kohderyhmään kuuluvat kaikki alle 30-vuotiaat työnhakijat ja kaikki maahanmuuttajat, jotka ovat joko työttömänä tai työvoimapalveluissa. Kokeilukunta vastaa näiden asiakasryhmien julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden (TE-palveluiden) tarjoamisesta.

Kokeiluissa kunta vastaa asiakkaaksi ohjatun työnhakijan palveluprosessista ja TE-palveluiden tarjoamisesta. Asiakasprosessista vastaaminen tarkoittaa muun muassa sitä, että kunta huolehtii työnhakijan haastattelusta, palvelutarpeen arvioinnista sekä työllistymis-, kotoutumis- tai aktivointisuunnitelman laatimisesta ja seurannasta siten kuin julkisesta työvoimaja yrityspalvelusta annetussa laissa, kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa, työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa, kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa ja annettavassa kokeilulaissa säädetään.

Salon kuntakokeilun kohderyhmässä on 609 vieraskielistä työnhakijaa. Kohderyhmä on heterogeeninen ja sen myötä se on palvelutarpeiltaan myös laaja. Kohderyhmästä suurin osa on työttömänä työnhakijana, 259 henkilöä eli 43 %, mutta myös koulutuksessa olevien osuus on korkea, 254 henkilöä (42 %). Työllistymistä edistävissä palveluissa on 59 henkilöä (10 %). TE-hallinnon palvelulinjoissa vieraskielisten kohderyhmä jakaantuu siten, että työväily- ja yrityspalveluissa on 96 henkilöä (16 %), osaamisen kehittämisspalveluissa 381 henkilöä (63 %), tuetun työllistymisen palveluissa 100 henkilöä (16 %) ja TYP eli monialaisessa palvelussa 7 henkilöä (1 %). (Työhallinnon URA-tietojärjestelmä, 21.1.2020.) Salon kuntakokeilussa kiinnitetään vieraskielisten työnhakijoiden osalta huomiota erityisesti työnantajien työvoimatarpeiden, koulutuksen ja kohtaannon edistämiseen sekä terveys-, sosiaali- ja työllisyyspalveluiden yhteistyöhön ja rajapintoihin, aktivoivien palveluiden vaikuttavuuteen sekä siirtymävaiheisiin.

Kotouttamisessa eri toimijoiden välisen yhteistyön uusilla muodoilla sekä rajapintojen ja siirtymien sujuvoittamisella voidaan tehostaa asiakkaan työllistymisprosessia. Kotouttamisprosessiin liittyvät vaiheet tehdään kiinteässä yhteistyössä TE-hallinnon kotouttamisesta vastaavan työntekijän kanssa.

Uutta toimintamallia luotaessa vieraskielisten asiakkaiden osalta kiinnitetään erityistä huomiota asiakkaiden kielellisten ja kulttuuristen resurssien ja taitojen merkitykseen työllistymis- ja koulutussuunnitelmia tehtäessä. Vieraskielisten ammatillinen osaaminen ja työelämävalmiudet kartoitetaan tarkoin, jotta asiakkaalle saadaan heidän taitojaan ja osaamistaan vastaava suunnitelma, mahdolliset erityispiirteet huomioiden. Tämä edellyttää palveluilta joustavuutta sekä uusia innovaatioita.

Monipuoliset ja joustavat kotoutumis- sekä kieliopinnot ovat avainasemassa. Tarvitaan myös laajoja harjoittelu- ja työkokeilumahdollisuuksia. Pääpaino olisi kieliopintojen, asiakkaiden omien resurssien ja valmiuksien sekä työpaikkojen tai työkokeilujen yhdistämisessä niin, että se tukee ja edistää asiakkaan oikea-aikaista työllistymistä.

MATKA –Maahanmuuttajien tiet työelämään, koulutukseen ja ammattiin –hanke

Salon kaupunki pyrkii edistämään ja kehittämään maahanmuuttajien kotoutumista, työllistymistä sekä koulutukseen pääsyä mm. monipuolisella hanketoiminnalla. MATKA – Maahanmuuttajien tiet työelämään, koulutukseen ja ammattiin -hanke (1.1.2020 – 30.4.2022) kehittää räätälöityjä ja pysyviä palveluita erityistä tukea tarvitsevien maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen tueksi.

Hankkeen päätoteuttajana toimii Salon kaupunki ja osatoteuttajana Salon seudun koulutuskuntayhtymä.

Kohderyhmänä ovat työttömät, työttömyysuhan alaiset sekä työvoiman ulkopuolella olevat maahanmuuttajat, jotka tarvitsevat apua työnhaussa, koulutukseen hakeutumisessa tai seuraavan askeleen määrittelyssä. Erityiskohderyhminä ovat kotona olevat naiset sekä työvoiman ja koulutuksen ulkopuolella olevat miehet. Hankkeen toimenpiteissä ja ohjauksessa pyritään huomioimaan mahdollisimman hyvin maahanmuuttajien heterogeenisyys ryhmänä sekä tunnistamaan esiin nousevia työllistymisen esteitä, joihin luodaan kohdennettuja ratkaisuja toiminnallisuutta korostaen. Samalla pyritään hyödyntämään uudenlaisia oppimisympäristöjä.

Merkittävänä toimenpiteenä MATKA -hankkeessa kartoitetaan Salon kaupungin palvelualueilla olevat työkokeilupaidat erityisesti maahanmuuttajien tarpeet huomioiden. Työkokeiluun yhdistetään mahdollisuuksien mukaan opinnollistamista, ja työkokeilun arviointia kehitetään siten, ettei asiakas jää kokeilun päätyttyä tyhjän päälle. Tällä toimenpiteellä helpotetaan maahanmuuttajatyötä tekevien tahojen palveluohjausta sekä vahvistetaan Salon kaupungin roolia maahanmuuttajien kotoutumisprosessissa.

5.10 Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalvelut tarjoavat tärkeitä palveluita kaikkien kaupunkilaisten, myös maahanmuuttajien, osallistumisen ja aktiivisuuden edistämiseen sekä pienentävät syrjäytymisriskiä. Niin liikunta- kuin kulttuuripalvelutkin tukevat maahanmuuttajien hyvinvointia, tutustuttavat maahanmuuttajia suomalaiseen kulttuuriin, yhteiskuntaan ja elämäntapaan ja näin ollen tukevat kotoutumisprosessia. Myös kahdensuuntaista kotoutumista pyritään tukemaan ja tuomaan maahanmuuttajille mahdollisuuksia esitellä ja ilmentää omaa kulttuuristaustaan. Vapaa-aikapalveluilla on yhteinen työttömille suunnattu aktivointikortti Virkisty virtaa, jota pyritään tuomaan myös kotoutumisvaiheessa oleville maahanmuuttajille tutuksi, jotta he tutustuvat vapaa-ajan palveluihin. Kortilla pääsee erittäin edulliseen hintaan museoihin, liikuntapalveluiden ryhmiin sekä kuntosalille.

5.10.1 Kulttuuripalvelut

Kulttuuriasiainyksikön koordinoimissa teemapäivissä tuodaan tutuksi paitsi suomalaista kulttuuria, myös esitellään salolaisia vapaa-aikapalveluja. Salo tutuksi –teemapäivät on suunnattu erityisesti kotoutumisvaiheessa oleville maahanmuuttajille ja tavoitteena on, että jokainen maahanmuuttaja pääsisi kotoutumiskoulutuksensa aikana vähintään kahdesti tutustumaan kulttuuri- tai liikuntapalveluihin teemapäivän muodossa.

Kulttuuriasiainyksikön myöntämät kohdeavustukset kulttuuri-toimijoille on myös maahanmuuttajayhdistyksille oiva tapa ylläpitää omaa kulttuuriaan ja tuoda sitä tutuksi myös laajemmalle yleisölle. Kulttuuriasiainyksikkö pyrkii edistämään kahdensuuntaista kotoutumista ja edistämään kulttuurista vuoropuhelua. Tästä esimerkkinä esimerkiksi maahanmuuttajayhdistysten tuottamat näyttelyt, konsertit ja tapahtumat, joita kulttuuriasiainyksikön kanssa tehtävällä viestintäyhteistyöllä tuodaan myös kantaväestölle tutuksi.

Museopalvelut käsittävät Salon taidemuseo Veturitallin sekä Salon historiallisen museon SAMU:n. Museoiden palvelut ovat kaikille avoimia. SAMUn paikallismuseoihin on vapaa pääsy aukioloaikoina. Veturitallilla on joka kuukauden ensimmäinen perjantai ilmainen sisäänpääsy. Veturitallissa, Meritalon museossa, Elektroniikkamuseossa ja Perniön museossa saa tilauksesta selkokielisen opastuksen. Suomen lisäksi muita opastuskieliä ovat ruotsi ja englanti. Museoiden yleisesite on kaksikielinen suomi-englanti. Elektroniikkamuseon esitteistä on kieliversioita suomeksi, englanniksi ja ruotsiksi. Meritalon museosta löytyy esite suomen, ruotsin ja englannin lisäksi venäjäksi sekä viroksi. Kotoutumiskoulutuksessa oleville ja muille suomen kielikurssilaisille on mahdollista tilata ilmainen opastus museoissa ja sitä kautta tukea yhteiskunta- ja kulttuuritiedon opetusta.

5.10.2 Kirjastopalvelut

Kirjastoissa on saatavilla vieraskielistä kirjallisuutta, laajin kokoelma on pääkirjastossa, josta löytyy kirjallisuutta lähes 30 eri kielellä. Valikoimasta löytyy sekä lasten ja nuorten kirjallisuutta sekä aikuisten proosakirjallisuutta. Lisäksi kirjaston verkkopalvelussa Vaskissa on käytössä PressReader –digitaalinen lehtipankki, jossa on luettavissa yli 7000 lehteä yli 100 maasta yli 60 eri kielellä. Kirjastosta voi tilata omankielistä kirjallisuutta. Kirjaston henkilökunta välittää tilauksen Helsinkiin Monikieliseen kirjastoon. Palvelu on ilmainen.

Monikielisen kirjaston kokoelmassa on teoksia yli 80 kielellä lapsille, nuorille ja aikuisille. Lisäksi palvelussa tarjolla on musiikkia, elokuvia, aikakauslehtiä, äänikirjoja ja e-kirjoja.

Salon kirjastot tukevat myös suomen kielen oppimista monin eri tavoin, valikoimasta löytyy kielikursseja, joissa on osassa huomioitu kielitausta, sanakirjoja sekä selkokielistä aineistoa. Vaski-kirjastoissa on selkokielineen käyttösäännöt-opas, jonka avulla esitellään ja opetetaan kirjastonkäyttöä. Pääkirjastossa järjestetään myös tilauksesta kirjaston esittelyjä esimerkiksi kotoutumiskoulutuksen ryhmille sekä suomen kielen kielikursseille.

5.10.3 Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelut järjestää erilaisia liikkumisen mahdollisuuksia vauvasta vaariin. Toimintaa järjestetään kurssien ja tapahtumien muodossa. Näiden lisäksi liikuntapalveluilla on lukuisia ulkoliikuntapaikkoja mm. ulkoilu- ja retkeilyreitit, frisbeegolf-ratoja ja ulkokuntosaleja kuntalaisten vapaassa käytössä.

Maahanmuuttajille ei vakituksessa kausitarjonnassa ole erikseen järjestettyä liikuntaa, ryhmät ovat kaikille avoimia. Vain naisille tarkoitettut liikuntapalvelut ovat ohjattu kuntosaliryhmä uimahallilla sekä naisten kuntosalivuorot Ollikkalan, Kuusjoen ja Muurlan kuntosaleilla.

Salon kaupungin maahanmuuttotilanteen vaihteluissa liikuntapalvelut pyrkii elämään tilanteen tasalla ja lisäämään tarvittaessa tarjontaa. Kaikessa ohjatussa toiminnassa osallistujamäärissä on päästävää ryhmäkohtaisesti ilmoitetun minimimäärän yli, jotta toiminta jatkuu. Tämä koskee myös maahanmuuttajille räätälöityjä ryhmiä.

Liikuntaneuvonta yhteistyössä terveystalvelujen, varhaiskasvatuksen ja koulujen kanssa on tärkeä osa liikuntapalveluiden toimintaa. Tavoitteena on löytää terveytensä kannalta liian vähän liikkuvat tai täysin liikkumattomat ja kannustaa heitä liikkumaan omaan arkeen ja tilanteeseen sopivalla tavalla. PELI – perheiden liikuntaneuvonnan kautta pyritään aktivoimaan koko perhettä ja lisäämään yhteistä tekemistä. Työttömät ja kotihoidontuella olevat saavat työikäisten ryhmiin hinnanalennuksia. Eläkeliikuntakortilla eläkeläiset pääsevät liikkumaan huokealla vuosimaksulla. Liikuntaneuvottaville on suunnattu erilaisia matalan kynnyksen ryhmiä, joiden kurssimaksut ovat pieniä.

Pääsääntöisesti eri kursseille ilmoitaudutaan sähköisesti ja niissä on kurssimaksu, mutta on myös toimintaa, johon voi vaan tulla paikan päälle ilmoittautumatta. Lapsille ja lapsiperheille on maksutonta toimintaa, esim. eri puolilla Saloa järjestettävät peuhut, joihin koko perhe on tervetullut yhdessä liikkumaan. Nuorten Lataa Liikettä -ohjelman kautta järjestetään maksutonta liikuntaa 13-19 -vuotiaille nuorille.

Lataa Liikettä -kortti jaetaan kouluissa 7-luokkalaisille ja toiminnasta tiedotetaan Wilma -järjestelmän kautta. Myös toisen asteen koulutukseen osallistujat ovat tervetulleita tunneille. Lataa Liikettä -liikuntatunneilla voi tulla kokeilemaan ja tutustumaan eri lajeihin ilman sitoutumispakkoa ja ilmoittautumista etukäteen. Koululaisten syys- ja talvilomalla järjestetään pääosin avoimia maksuttomia tapahtumia lapsiperheille.

Uimahalli on ahkerassa käytössä myös maahanmuuttajien keskuudessa. Uimahallissa sallitaan burkini – uima-asun käyttö. Uimahallin yleisohjeet ovat monilla kielillä kirjallisena (arabia, englanti, kurdi, kiina, somalia, selkosuomi, thai, turkki, venäjä, viro) ja myös kuulutukset hallissa annetaan useammalla kielellä (englanti, venäjä ja ruotsi).

Liikuntasalien käyttövuorot jaetaan vuosittain eri toimijoille. Salivuorojen varaamiseen saa yksityiskohtaista neuvontaa ja ohjeistusta liikuntapalvelujen vuorojen varauksesta vastaavalta. Maahanmuuttajilla onkin useampi salivuoro käytössä.

Seuratyötä tuetaan erilaisin avustuksin liikunnan järjestämisessä ja maahanmuuttajat ovat tervetulleita seuratoimintaan mukaan. Salossa on mahdollista kokeilla ja harrastaa paljon erilaisia lajeja. Tutustuminen alueen laajaan lajitarjontaan on mahdollista esimerkiksi Liikunnan Superlauantaina. Superlauantai on liikuntapalvelujen koordinoima ja se järjestetään vuosittain elokuussa. Tapahtuma on maksuton eikä vaadi osallistujilta ennakoilmoittautumista. Tapahtumaan kutsutaan eri lajien seuratyöntekijät esittelemään omaa toimintaa.

5.10.4 Nuorisopalvelut

Onnistuneen kotoutumisen kannalta on tärkeää, että maahanmuuttajanuori löytävät itselleen mielekkäitä kontakteja ja yhteisöjä. Nuorisopalvelut tukevat kotoutumista mahdollistamalla aitoja kohtaamisia nuorten kesken. Nuorisopalvelujen toiminta on kaikille nuorille suunnattua nuoren taustasta riippumatta.

Salossa toimii useita nuorisotiloja, joissa järjestetään vapaa-ajantoimintaa ja harrastusmahdollisuuksia 9-17-vuotiaille lapsille ja nuorille. Nuorisotilojen toiminta on maksutonta, siellä voi kohdata ikätovereita sekä viettää aikaa erilaisten toimintojen parissa. Myös nuorisopalvelujen yksilöllisten palvelujen kautta pyritään tukemaan nuorten kokoutumista. Näitä palveluja ovat Ohjaamo, etsivä nuorisotyö sekä nuorten työpajatoiminta.

Monikulttuurinen nuorisotyö on osa yhdenvertaisen nuoristyön menetelmää. Sen keskeisiä periaatteita ovat nuorten tasavertaiset mahdollisuudet vaikuttaa omaa elämää kokeviin asioihin ja tunne yhteiskuntaa kuulumisesta, syrjinnän ja rasismien ehkäiseminen, nuorten ymmärrys oman käyttäytymisen vaikutuksesta toista ihmistä ja ympäristöä kohtaan sekä eriarvoisuutta tuottamien mekanismien tunnistaminen ja korjaaminen.

Nuorisopalveluissa järjestetään erilaisia mm. teemapäiviä, tempauksia ja tapahtumia. Nuorisotyössä edistetään yhdenvertaisuutta vaikuttamalla asenteisiin ja ennakkoluuluihin.

5.10.5 Kansalaisopistopalvelut

Kansalaisopiston opinnot on tarkoitettu kaikille asuinpaikasta ja pohjakoulutuksesta riippumatta. Opisto on aikuisoppilaitos, mutta jotkut opinnot on suunnattu myös alle 15-vuotiaille. Osa kursseista on tarkoitettu vain ikääntyville, työttömille, maahanmuuttajille, lapsille tai jollekin muulle tietylle kohderyhmälle. Opiskelupaikka kurssille varataan ilmoittautumalla joko Internetin kautta tai puhelimitse. Kurssitarjontamme on näkyvissä kaupungin verkkosivuilla, lisäksi painettu opas Salo vapaalla jaetaan jokaiseen talouteen. Kurssit ovat pääsääntöisesti maksullisia, mutta tarjonnasta löytyy myös maksuttomia yleisötilaisuuksia ja maahanmuuttajille suunnatun, opiston normaalin kurssitarjonnan maksuja voidaan alentaa Opetushallituksen opintotukilain mukaisesti.

5.11 Maahanmuuttajaneuvosto

Salon maahanmuuttajaneuvosto on toiminut vuodesta 2010. Kaupungin sosiaali- ja terveystalouden perusti neuvoston tukemaan maahanmuuttajien mahdollisuuksia vaikuttaa erityisesti maahanmuuttajia koskeviin asioihin ja päästä dialogiin kaupungin viranhaltijoiden kanssa.

Maahanmuuttajaneuvosto on määritellyt tehtävikseen

1. maahanmuuttajien kotouttamiseen liittyvien palvelujen kehittäminen

2. viranomaisten ja maahanmuuttajien sekä heidän järjestöjensä välisen yhteistoiminnan edistäminen
3. eri viranomaisten yhteistyön edistäminen maahanmuuttaja-asioissa
4. eri kulttuurien välisen vuoropuhelun kehittäminen
5. osallistuminen syrjinnän ja rasismien ehkäisyyn
6. maahanmuuttajien työelämään ja koulutukseen sijoittumisedellytysten kehittäminen

Tällä hetkellä neuvostossa on 9 jäsentä sekä edustajat sosiaali- ja terveyslautakunnasta, maahanmuuttajapalveluista. Neuvoston sihteeri on kaupunkikehityspalveluista. Jäsenet edustavat kuutta eri kansallisuutta. Neuvostosta on eronnut jäseniä esimerkiksi paikkakunnalta muuton tai elämäntilanteen vuoksi. Eronneiden tilalle on pyritty löytämään samaa kansallisuutta edustava henkilö tilalle.

Salon maahanmuuttajaneuvosto kokoontuu noin kuusi kertaa vuodessa.

6 Yhteistyö eri toimijoiden kanssa kotoutumisen edistämiseksi

6.1 Yhdistykset

Salossa toimii kymmenkunta kansainvälistä yhdistystä. Yhdistyksissä on toimintaperiaatteena usein tietyn maan ja kulttuurin tuntemuksen edistäminen ja harrastaminen erilaisten tapahtumien ja matkojen kautta. Usein yhdistysten jäsenet ovat kantasuomalaisia lukuun ottamatta esimerkiksi Suomi-Venäjä-seuraa, jonka jäsenistö on vuosien myötä muuttunut yhä enemmän venäläistaustaiseksi. Uusin tulokas yhdistysrintamalla on Kosovolaiset Salossa ry, joka kokoaa yhteen Salossa asuvat Kosovon albaaninaiset. Saloon kaivattaisiin monikulttuurista yhdistystä, joka yhdistäisi kantasuomalaiset ja muualta muuttaneet. Yhdistykset voivat hakea vuosittain avustusta toimintaansa kaupungilta.

6.2 Märynummen vastaanottokeskus

Vastaanottokeskus huolehtii turvapaikanhakijoista, joilla ei ole oleskelulupaa. Kun henkilö tai perhe on saanut oleskeluluvan päättyvät vastaanottokeskuksen palvelut ja henkilö tai perhe muuttaa kuntaan, joko Saloon tai muualle. Vuonna 2019 Märynummen vastaanottokeskuksesta Saloon muutti 17 taloutta eli 36 henkilöä.

6.3 Kalliola Oy

Kalliola Oy järjestää Salossa jälkihuoltoon rinnastettavana palveluna kotoutumispalvelua sellaisille oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijoille, jotka ovat tulleet Suomeen alaikäisinä ilman huoltajaa. Kotoutumispalvelua annetaan siihen saakka kun asiakas täyttää 21 vuotta.

6.4 Salon seudun monikulttuurisuusverkosto

Salossa aloitti vuonna 2019 toimintansa monikulttuurisuusverkosto. Se on maahanmuuttaja- ja kotouttamistyötä tekevien verkosto, joka kokoontuu 2-4 kertaa vuodessa vaihtamaan kuulumisia ajankohtaisista aiheista tai käsittelemään jotain tiettyä teemaa kotoutumiseen liittyen. Tavoitteena on vaihtaa tietoja toiminnoista, oppia tuntemaan alueen muita maahanmuuttotyöntekijöitä ja kuulla ajankohtaisia asioita.

6.5 Yksityiset henkilöt/vapaaehtoiset

Salossa myös yksityiset henkilöt ovat aktiivisia toimijoita maahanmuuttajien asioissa. Monet tarjoavat apuaan esimerkiksi käytännön asioiden hoitamisessa, auttavat tilaisuuksien järjestämisessä ja ylipäänsä ovat halukkaita tutustumaan erilaisiin ihmisiin.

7 Maahanmuuttoon liittyvien palveluiden kehittämistoimenpiteet

Seuraavassa on esitetty taulukkomuodossa maahanmuuttajien palveluihin, kotouttamiseen ja kotiutumiseen liittyviä kehittämistoimenpiteitä. Taulukot on laadittu kaupungin strategian painopisteiden Sujuvat prosessit; Aktiivinen yrittäjyys; Luova edelläkävijä; Osaava henkilöstö mukaan.

Kehittämistoimenpiteitä seurataan vuosittain tämän ohjelman laadinnassa mukana olleen työryhmän toimesta.

Sujuvat prosessit

Kaupunki toimii asiakaslähtöisesti ja saumattomasti, tarjoten asiakkaille oikea-aikaisia palveluita. Asiakkaalla on ensimmäisellä kontaktilla käytössään laaja osaajaverkko, ja ensimmäiseen kontaktiin panostetaan. Kehitetään erityisesti palveluiden rajapintoja, jotta palvelu ei katkeaisi niissä kohdissa. Palvelut suunnitellaan asiakaslähtöisesti ja ulkoisia sekä sisäisiä prosesseja kehitetään suunnitelmallisesti, asiakaslähtöisesti.

Kaupunki toimii asiakaslähtöisesti ja saumattomasti kotouttamistoimenpiteissä. Eri elämänvaiheissa oleville maahanmuuttajille tarjotaan oikea-aikaista ja tarpeidenmukaista ohjausta ja neuvontaa. Tietoa kaupungin palveluista pyritään tarjoamaan eri kielillä, mukaan lukien selkokieli. Tulkkipalveluja käytetään tarvittaessa. Maahanmuuttajien sujuva siirtyminen palveluista toiseen turvataan hyvällä sisäisellä yhteistyöllä ja tiedonkululla.

Kehittämistavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Maahanmuuttajat löytävät palvelut paremmin		
	Terveyspalveluista laaditaan selkokielinen esite eri kielillä jaettavaksi kaupungin eri palvelualoilla sekä maistraatissa.	Terveyspalvelut
	Kotoutumiskoulutuksessa olevat maahanmuuttajat kutsutaan säännöllisesti tutustumaan kulttuuripalveluihin.	Kulttuuripalvelut
	Tarjotaan aktiivisesti koulutusmahdollisuuksia erilaisille maahanmuuttajaryhmille	Kansalaisopisto
	Virkisty virtaa -kortin esittely kotoutumisvaiheessa oleville maahanmuuttajille ja sitä kautta vapaa-aikapalveluihin aktivointi	Vapaa-aikapalvelut
	Kaupungin verkkosivut uusitaan EU:n saavutettavuusdirektiivin mukaisiksi vuoden 2020 aikana. Direktiivi edellyttää verkkosivuilta muun muassa selkeyttä niin käytetyn kielen kuin sivujen rakenteen osalta. Tämä uudistus palvelee myös maahanmuuttajia.	Viestintä- ja markkinointipalvelut
	Maahanmuuttajille suunnattuja palveluita ja tapahtumia nostetaan näkyvämmiin esille kaupungin omissa viestintäkanavissa (verkkosivut, sosiaalisen median kanavat, kaupunkitiedote).	Viestintä- ja markkinointipalvelut

	Tutkitaan maahanmuuttajien oman viestintäkanavan tarvetta ja toteuttamismallia.	Viestintä- ja markkinointipalvelut
Palvelut suunnitellaan maahanmuuttajien tarpeiden mukaan		
	Varhaiskasvatuksessa perheille voidaan tarjota laajennettua varhaiskasvatusta kasvun ja oppimisen tueksi esim. suomen kielen oppimista varten	Varhaiskasvatus
	Varhaiskasvatuksessa on haasteellisilla alueilla toimiviin päiväkoteihin palkattu 3 hanketyöntekijää, jotka kehittävät yhdessä yksikön henkilöstön kanssa toimintamalleja, rakenteita ja käytäntöjä.	varhaiskasvatus/Positiivinen diskriminaatio-hanke
	Huoltajien hakiessa lapselleen varhaiskasvatuspaikkaa, palveluohjaus käyttää tarvittaessa tulkkipalveluita.	varhaiskasvatus
	Vapaa-aikapalveluiden sisäisen yhteistyön ja tiedonkulun kehittäminen, jotta tarjolla olevat palvelut tulisivat tutummaksi maahanmuuttajille ja jotta palvelutarpeiden tunnistaminen helpottuisi.	Vapaa-aikapalvelut
	Kulttuurikasvatussuunnitelman teossa huomioidaan myös S2-oppilaat.	Kulttuuriasiain yksikkö
	Työllisyyspalveluissa ja työllisyyden kuntakokeilussa maahanmuuttajien erityistarpeet huomioidaan palveluissa. Maahanmuuttajien työllisyyspalveluiden seurantaan ja kehittämiseen perustetaan kuntakokeilun ajalle monialainen työryhmä.	Työllisyyspalvelut
	Verkkosivu-uudistuksen yhteydessä toteutetaan paremmin käyttäjiä palvelevat verkkosivujen kieliversiot.	Viestintä- ja markkinointipalvelut
Maahanmuuttajien siirtyminen palvelusta toiseen on sujuvaa		
	Henkilö, joka ottaa vastaan maahanmuuttajataustaisen henkilön kouluun tai kurssille ilmoittautumisen, ottaa	Terveyspalvelut, kansalaisopisto, opetuspalvelut, varhaiskasvatus, SSKKY

	asiakkaan luvalla yhteyttä terveyspalveluihin terveystarkastustarpeen kartoittamista varten	
	Sosiaalipalvelujen yhteistyö ja yhteistyön kehittäminen yhdessä TE-toimiston kanssa.	Sosiaalipalvelut

Aktiivinen yrittäjyys

Kaupungin tavoite on olla Suomen yrittäjätavallisin kunta. Salo on yli 5000 yrityksellään yksi Suomen yritystiheimmistä kaupungeista ja uusia yrityksiä syntyy jatkuvasti. Olemassa olevien yritysten toimintaedellytykset ja kasvun mahdollisuudet ovat hyvät. Kaupungin elinvoimapaalvelut tarjoavat asiakkaille laadukasta ja sujuvaa, yhden luukun periaatteella toimivaa palvelua. Kaupunki toimii kiinnostavana yhteistyö- ja tuotekehityskumppanina yrityksille.

Maahanmuutto nähdään elinkeinoelämän voimavarana ja maahanmuuttajien osaaminen tehdään näkyväksi. Maahanmuuttajataustaisten osaajien asettumista kaupunkiin tuetaan tarjoamalla tilaisuuksia tutustua työelämään, jakamalla tietoa yritys- ja yhdistystoiminnan mahdollisuuksista ja kutsumalla heidät osaksi ammatillisia verkostoja.

Kehittämistavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Maahanmuuttajien yrittäjyyden tukeminen		
	Maahanmuuttajataustaisten taide- ja kulttuuriammattilaisten tukeminen esimerkiksi verkostoitumisessa ja luovan alan toimintamalleihin tutustuttamisessa.	Kulttuuriasiain yksikkö
Yrittäjyystaitojen lisääminen	Yrittäjyystaitojen lisääminen, rahoitusinfojen järjestäminen, yhdistystoiminnan tutuksi tekeminen, selkokielen yrityksen perustamisoppaan käyttö maahanmuuttajien tapaamisissa.	Yrityssalo
	Maahanmuuttajataustaisille yrityksen perustajille tarkoitettu henkilökohtainen neuvonta.	Yrityssalo
	Yrityssalo liittyi vuonna 2019 Suomen Uusyrityskeskusverkostoon. Suomen Uusyrityskeskuksella on monikielisiä perustamisoppaita yrityksen perustamista suunnitteleville henkilöille. Oppaiden käyttö ja jakaminen.	Yrityssalo
	Yrityssalo vetää 18 Seutukaupungin yhteistä hanketta, jonka tavoitteena on tukea yrityksiä kansainvälisissä rekrytoinneissa. Hankkeen tavoitteena on myös helpottaa jo maassa olevien	Yrityssalo

	<p>opiskelijoiden polkuja työelämään. Kansainvälisyyden hyödyntäminen ulkomaisen työvoiman saatavuudessa - hanke käynnistyi elokuussa 2019 ja jatkuu vuoden 2021 kesään saakka.</p>	
--	---	--

Luova edelläkävijä

Kaikessa toiminnassa kannustetaan luovuuteen ja rohkeuteen; niin kaupungin sisäisissä toiminnoissa kuin yhteistyössä ulkoisten toimijoiden kanssa. Luovuus näkyy muun muassa monipuolisissa tuotekehityskumppanuuksissa, ketterässä lean-toiminnassa, start up -tyyppisessä ajattelutavassa ja henkilöstön ideointikanavien tehokkaassa käytössä.

Kaupungin toiminnassa kannustetaan luovuuteen ja rohkeuteen; niin sisäisissä toiminnoissa kuin yhteistyössä ulkoisten toimijoiden kanssa. Vuorovaikutuksellista kotoutumista, osallisuutta ja yhdenvertaista kansalaisuutta edistetään ottamalla monikulttuurinen näkökulma mukaan palveluiden kehittämiseen, niiden tuottamiseen sekä arviointiin.

Kehittämistavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Maahanmuuttajat voivat osallistua palveluiden kehittämiseen		
	Vuosittaiset asiakastyytyväisyyskyselyt	varhaiskasvatus, terveystalvelut
	Varhaiskasvatus- ja esiopetuskeskustelut vähintään kerran vuodessa	varhaiskasvatus
	Vanhempainillat	varhaiskasvatus
	Palautekyselyt Salo tutuksi -päivistä	Kulttuuripalvelut
	Yhteisöllinen tapahtumatuotanto	Kulttuuriasiain yksikkö
Maahanmuuttajien osaamisen hyödyntäminen		
	Monikulttuuristen toimijoiden huomioiminen kulttuuripalveluiden toiminnassa (esim. avustukset ja tapahtumatuotannot).	Kulttuuripalvelut
Verkostotyön kehittäminen		
	Monikulttuurisuus näkyväksi yhteistyöverkostoissa esim. Kulttuurifoorumi	kulttuuripalvelut
Maahanmuuttajien luovuuden tukeminen ja siihen kannustaminen		
	Kulttuuriyhdistyksille suunnattuja avustuksia esitellään maahanmuuttajaneuvostolle ja sitä kautta maahanmuuttajataustaisille taiteilijoille ja kulttuuriyhdistyksille.	kulttuuriasiain yksikkö, maahanmuuttajaneuvosto

Osaava henkilöstö

Osaava henkilöstö on hyvän johtamisen vastinpari. Osaava henkilöstö mahdollistaa hyvän johtajuuden ja hyvä johtajuus mahdollistaa henkilöstön osaamisen. Salolaisella osaamisella tarkoitetaan ammatillisen osaamisen lisäksi sitoutumista työhön ja työnantajaan, halua ja kykyä rakentavaan vuorovaikutukseen sekä aktiivista ja kehitysmyönteistä työtettä.

Pyritään lisäämään henkilöstön monikulttuurista osaamista, mm. koulutuksella ja verkostoitumisella. Kaupungin eri palvelualueiden yhteistyötä parannetaan ja tiedonkulkua lisätään.

Kehittämistavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Henkilöstöllä on monikulttuurisuusosaamista		
	Jokaisessa varhaiskasvatyüksikössä on monikulttuurisuusvastaava, joka vastaa oman yksikkönsä monikulttuurisuusasioista. Heitä koulutetaan säännöllisesti 4 X vuodessa	varhaiskasvatus
	Salo kuuluu kaupunkina valtakunnalliseen REIMARI-verkostoon, joka on varhaiskasvatuksen kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden kehittämisverkosto.	varhaiskasvatus
	Kulttuuripalveluiden tiimissä kartutetaan monikulttuurisuusosaamista esimerkiksi koulutuksen avulla.	kulttuuripalvelut
	Selkokielikoulutukset; järjestetään sisäisiä koulutuksia	kansalaisopisto
Kaupungin eri palvelualueiden henkilöstö jakaa aktiivisesti tietoa muille palvelualueille		
	Erilaiset monikulttuurisuuspäivät, jossa eri palvelualueet esittäytyvät monikulttuurisuushengessä	Vuosittain vaihtuva vastuutaho ammattilaistapaaminen rajapinnat

8 Lähteet

Kettunen, Pekka - Välimäki, Matti - Zacheus, Tuomas – Martikainen, Tuomas: Varsinais-Suomen maahanmuuttostrategia 2020-luvulle. Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. PunaMusta Oy, 2020.

Kettunen, Pekka - Välimäki, Matti - Zacheus, Tuomas: Varsinais-Suomen maahanmuuttostrategia 2020-luvulle: Tausta-aineistot. Painosalama Oy, Turku 2020.

Tilastokeskuksen taulukot: Tilastokeskuksen PxWeb-tietokannat. Väestö – osuus - väestörakenne –taulukot.